

Desky:

Diplomová práce

**ZÁPADOČESKÁ
UNIVERZITA
V PLZNI**

Fakulta právnická

Diplomová práce

Práce na téma: **majetkové předpoklady kapitálových společností (vkladová povinnost a předmět vkladu, správa vkladu apod.) a jejich funkce.**

Tegér Jakub

Plzeň 2012

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce na téma: **Majetkové předpoklady kapitálových společností (vkladová povinnost a předmět vkladu, správa vkladu apod.) a jejich funkce.**

Jméno a příjmení: **Jakub Tegér**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Zadávací katedra: **Katedra soukromého práva a civilního procesu**
Vedoucí práce: **JUDr. Anna Outlá**
Pracoviště: **Plzeň**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně a použil pouze uvedených pramenů literatury.

Obsah

1 Úvod.....	3
2 Kapitálové společnosti (jednotlivé druhy).....	4
2.1 Společnost s ručením omezeným.....	5
2.1.1 Historie.....	5
2.1.2 Právní úprava:.....	5
2.1.3 Definice společnosti:.....	6
2.1.4 Vznik společnosti ve vztahu k základnímu kapitálu společnosti.....	6
2.2 Akciová společnost.....	10
2.2.1 Historie.....	10
2.2.2 Pojem akciové společnosti.....	10
2.2.3 Založení a vznik akciové společnosti ve vztahu k základnímu kapitálu společnosti.....	11
2.3 Základní kapitál obecně.....	13
2.4 Funkce základního kapitálu.....	14
2.4.1 Kapitálové společnosti z pohledu nového zákona o obchodních korporacích.....	16
2.5 Vytvoření základního kapitálu.....	20
3 Pojem správce vkladu, právní úprava a rozsah splacení.....	21
3.1 Časový okamžik ukončení činnosti správce vkladu.....	26
3.2 K otázce ručení správce vkladu.....	27
3.3 Přejedání majetku na společnost, splacení vkladu.....	28
3.4 Praxe rejstříkových soudů.....	32
3.5 Odměna za výkon funkce.....	34
3.6 Zajištění finančních prostředků na správu vkladu.....	35
4 Vklad – pojem vkladu, předmět vkladu, využitelnost vkladu, druhy vkladů a rozsah splacení vkladů.....	35
4.1 Vymezení vkladu.....	37
4.2 Emisní ážio.....	37
4.3 Druhy vkladů.....	38
4.3.1 Předmět nepeněžitých vkladů.....	41
4.3.2 Nepřípustnost nepeněžitých vkladů.....	42
4.3.3 Splacení nepeněžitých vkladů.....	42
4.3.4 Znalec.....	43
4.3.5 Nehmotné vklady.....	45
4.3.6 Vklad nehmotného statku.....	45
4.3.7 Vklad podílu v obchodní společnosti.....	45
4.3.8 Vklad cenných papírů.....	46
4.3.9 Vklad Know - how.....	46
4.3.10 Vklad podniku.....	47
4.3.11 Vklad pohledávky.....	48
4.3.12 Oceňování podniku.....	49
4.3.13 Vklad části podniku.....	51
5 Náležitosti vkladu z pohledu obchodního rejstříku.....	51
6 Důsledky chybného určení správce vkladu v zakladatelských dokumentech společnosti.....	54
7 Závěr.....	55

English Summary.....	57
Seznam použité literatury.....	59
Články.....	59
Judikáty.....	60

1 Úvod

Pro zpracování mé diplomové práce jsem si zvolil téma: Majetkové předpoklady vzniku kapitálových společností (vkladová povinnost, předmět vkladu, správa vkladu apod. a jejich funkce). K výběru tématu mé diplomové práce jsem se rozhodl z toho důvodu, že s majetkovými předpoklady vzniku kapitálových společností se, ať přímo či nepřímo, setkává široká veřejnost, a to jak podnikatelská, tak nepodnikatelská. Z podnikatelské veřejnosti mám na mysli zakladatele společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti, společníky, akcionáře a konec konců i statutární orgány společností s ručením omezeným a akciové společnosti. Z nepodnikatelské veřejnosti mám na mysli fyzické osoby, které setkají se společnostmi v rámci obchodnězávazkových vztahů při nepodnikatelské činnosti. Podnikatelé při své podnikatelské činnosti využívají ke svému podnikání jako nejčastější formu podnikání buď společnost s ručením omezeným nebo akciovou společnost. Tato skutečnost vyplývá ze zjištění, které jsem si učinil na Obchodním rejstříku vedeném u Městského soudu v Praze. Ke dni 14.2.2012 je v Obchodním rejstříku vedeno:

189 838	společností s ručením omezeným
17 890	akciových společností
74 908	komanditních společností, veřejně obchodních společností, ořgazinačních složek a fyzických osob

Svou diplomovou práci jsem koncipoval celkem do šesti samostatných kapitol. Na úvod mé diplomové práce jsem zařadil kapitálové společnosti, jejich druhy, které jsem se snažil stručně specifikovat vzhledem k předmětu zadání diplomové práce. Dále jsem se snažil objasnit pojem správce vkladu, jeho právní úpravu, rozsah splacení vkladu. V další kapitole jsem charakterizoval předmět vkladu, jeho využitelnost, vztah k předmětu činnosti společnosti a jednotlivé druhy vkladů. Dále jsem se zabýval náležitostmi vkladu z pohledu zápisu společnosti do obchodního rejstříku. A nakonec jsem se zabýval důsledky chybného určení správce vkladu v zakladatelských dokumentech společnosti a dále jsem se snažil uvést alespoň jeden příklad z praxe zpochybnovaného vkladu do společnosti.

2 Kapitálové společnosti (jednotlivé druhy)

Kapitálové společnosti jsou v naší právní úpravě upraveny v obchodním zákoníku, a to v hlavě II. Mezi kapitálové společnosti se řadí společnost s ručením omezeným a akciová společnost. Mezi osobní společnosti, které jsou rovněž upraveny v hlavě II. Obchodního zákoníku, se řadí veřejná obchodní společnost a komanditní společnost. Osobní společnosti jsou charakteristické osobním ručením společníků za závazky společnosti celým svým majetkem. Společníci kapitálových společností neručí za závazky společnosti vůbec anebo v omezeném rozsahu. U společnosti s ručením omezeným ručí společníci výši souhrnů nesplacených vkladů podle zápisu v obchodním rejstříku. Společníci kapitálových společností se nepodílejí osobně na činnosti společnosti, ale mají povinnost podílet se svým vkladem na základním kapitálu společnosti a tedy vlastně se tím podílet na její podnikatelské činnosti společnosti. Pro kapitálové společnosti určuje obchodní zákoník povinnost vytvářet při založení společnosti základní kapitál. Jeho minimální výši pro jednotlivé druhy kapitálových společností stanoví obchodní zákoník.

Poněkud zvláštní formu v soustavě společností tvoří komanditní společnosti.

Pro komanditní společnosti upravené v § 97a obchodního zákoníku, je stanovena minimální výše vkladu komanditisty 5.000,- Kč. Komplementářům není zákonem stanovena vkladová povinnost, neboť ručí celým svým majetkem. Komanditní společnost lze charakterizovat jako tzv. „hybrid“ veřejné obchodní společnosti a společnosti s ručením omezeným, a proto se nepovažuje komanditní společnost za společnost kapitálovou, nýbrž za společnost osobní.

Základní znaky kapitálových společností:

1. charakteristickým znakem je povinnost zakladatelů vložit do společnosti určitý majetek
2. neméně důležitou je povinnost společnosti mít při založení a v průběhu celé existence základní kapitál, jehož minimální přípustnou výši stanoví obch.zákoník
3. účast společníků na řízení společnosti prostřednictvím orgánů společnosti
4. žádné nebo omezené ručení společníků za závazky společnosti v průběhu

jejího trvání

5. ztráta společnosti se nerozděluje mezi společníky a nese ji společnost

2.1 Společnost s ručením omezeným

2.1.1 Historie

Společnost s ručením omezeným, jako jednu z právních forem právnických osob, zná český právní řád od vzniku Československé republiky, neboť právní předpisy obchodních společností, tedy i společnosti s ručením omezeným na území dnešní České republiky byly převzaty z rakouského práva. Společnost s ručením omezeným byla upravena zákonem č. 58/1906Sb. a platil až do roku 1950. Společnost s ručením omezeným měla poměrně jednoduchou a účelnou úpravu, proto patřila vždy k velmi využívaným formám společností, ostatně jakož je tomu i dnes. V následujících letech tj. po r. 1950 docházelo k zestátnění podniků a tudíž i ke změně jejich právní formy na národní a po té na státní podniky. Opětně byla právní úprava této společnosti do československého právního řádu začleněna až v roce 1990, a to zákonem č. 103/1990 Sb., který novelizoval hospodářský zákoník. V té době se jednalo o velmi stručnou a poměrně nejasnou úpravu. Vzhledem ke své nejasné úpravě v té době, byla mnohdy praxe taková, že bylo využíváno vzorů a právní úpravy společnosti s ručením omezeným z rakouského práva, tedy z právní úpravy z r. 1862 ve znění novely zák. č. 271/1920 Sb.

Komplexní novou právní úpravu společnosti s ručením omezeným upravil až nový obchodní zákoník č.513/1991 Sb. s účinností od 1.1.1992. I tato právní úprava dosáhla určitých změn, takže dnešní podoba právní úpravy společnosti s ručením omezeným není zcela totožná s právní úpravou z roku 1992. Změnila se např. výše základního kapitálu (dříve základního jmění) společnosti s ručením omezeným, a to z částky 100.000,- Kč na částku 200.000,- Kč. Dále se změnily podmínky založení společnosti s ručením omezeným, a to forma notářského zápisu a ocenění nepeněžitých vkladů znaleckým posudkem .

2.1.2 Právní úprava:

Společnost s ručením omezeným je upravena v obchodním zákoníku v části druhé. Tuto část lze opět rozdělit do dvou dílčích částí, první- obecné úpravy, která obsahuje ustanovení společná pro všechny formy společnosti, tedy platí i pro

společnost s ručením omezeným (§ 56 – 75b) obch. Zák.. Druhá, zvláštní část obsahuje právní úpravu společnosti s ručením omezeným a je začleněna do § 105 až § 153 obchodního zákoníku.

2.1.3 Definice společnosti:

Obchodní zákoník definuje společnost s ručením omezeným jako společnost, jejíž základní kapitál je tvořen vklady společníků a jejíž společníci ručí za závazky společnosti, dokud nebylo zapsáno splacení vkladů do obchodního rejstříku. Společnost s ručením omezeným je právnickou osobou, může tedy vlastním jménem nabývat práva a zavazovat se. Společnost s ručením omezeným může mít nejvíce 50 společníků. Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem. Literatura uvádí¹, že společnost s ručením omezeným není ryzí kapitálovou společností, protože v její úpravě se objevují ještě prvky osobních společností jako např. omezené ručení za závazky společnosti společníkem, omezená převoditelnost obchodního podílu valnou hromadou.

2.1.4 Vznik společnosti ve vztahu k základnímu kapitálu společnosti

Vznik společnosti s ručením omezeným, stejně tak jako vznik ostatních obchodních společností upravených obchodním zákoníkem zahrnuje dvě fáze, a to založení společnosti a její samotný vznik. Založení společnosti je obecně upraveno v § 57 obchodního zákoníku. Je zde upravena forma notářského zápisu zakladatelského dokumentu, kterým je buď rozhodnutí jediného zakladatele o založení společnosti anebo společenská smlouva sepsaná rovněž formou notářského zápisu. V případě, že uzavírá společenskou smlouvu zmocněnec na základě plné moci, musí být na ní podpis zmocnitele úředně ověřen. Tuto plnou moc poté notář přikládá k notářskému zápisu o založení společnosti. Náležitosti společenské smlouvy (nebo rozhodnutí jediného společníka) upravuje § 110 obchodního zákoníku, ve kterém jsou uvedeny obligatorní náležitosti společenské smlouvy. Mezi ně patří firma a sídlo společnosti, určení společníků, uvedení firmy a sídla právnické osoby, IČ, jméno a bydliště fyzické osoby, rodné číslo, dále předmět podnikání, výše základního kapitálu a výše vkladu každého společníka, způsob a

¹ Základy obchodního práva – autor: Bartošíková a kolektiv, rok 1998

lhůty splácení vkladů, jména a bydliště prvních jednatelů společnosti, způsob, jakým jednají jménem společnosti, jména a bydliště členů první dozorčí rady, pokud se zřizuje, a určení správce vkladu. Z citovaného ustanovení tedy vyplývá, že obligatorní náležitosti společenské smlouvy při založení společnosti s ručením omezeným musí být i výše základního kapitálu, výše vkladu každého společníka včetně lhůty a způsobu splácení vkladů a dále určení správce vkladu.

Výše základního kapitálu společnosti s ručením omezeným, která se zapisuje do obchodního rejstříku je jednou z povinných náležitostí zápisu do obchodního rejstříku. Je tedy zápisem konstitutivním. Novela obchodního zákoníku účinná od 1.1.2001 zvýšila minimální přípustnou výši základního kapitálu společnosti s ručením omezeným z původních 100.000,- Kč na 200.000,- Kč. Dle § 108 odst. 1 obchodního zákoníku při svém vzniku musí mít společnost s ručením omezeným nejméně výši základního kapitálu 200.000,- Kč a po celou dobu jejího trvání nesmí základní kapitál klesnout pod tuto minimální hranici. Minimální výše základního kapitálu 100.000,- Kč se vztahuje pouze ke společnostem s ručením omezeným, které vznikly k 31.12.2000. Tyto společnosti nejsou povinny zvyšovat svůj základní kapitál na částku 200.000,- Kč. Společnosti s ručením omezeným vzniklé před 1.1.2001 mohou tak snížit základní kapitál přesahuje-li jejich základní kapitál 200.000,- Kč. V případě, že budou tyto společnosti zvyšovat základní kapitál, musí jej zvýšit alespoň na částku 200.000,- Kč. Pokles základního kapitálu pod 200 000 Kč u společnosti s ručením omezeným vzniklé po 1.1.2001 může být důvodem ke zrušení společnosti soudem dle § 68 odst. 6 písm.c) obchodního zákoníku. Zapsal-li by rejstříkový soud v rozporu se zákonem společnost s ručením omezeným do obchodního rejstříku, jejíž základní kapitál nedosahuje zákonem stanovené výše, je důvodem neplatnosti společnosti dle § 68a, odst. 2 písm. c) obchodního zákoníku, neboť ujednání o výši základního kapitálu je neplatné pro rozpor se zákonem. Nastává tedy stejná situace, jako když tento údaj zcela chybí. V případě, že valná hromada společnosti s ručením omezeným nebo jediný společník rozhodne o snížení základního kapitálu pod stanovenou výši, jak již bylo výše uvedeno, bude rozhodnutí neplatné pro rozpor se zákonem a dojde-li rejstříkovým soudem k zápisu snížení tohoto základního kapitálu

do obchodního rejstříku, byla by tato skutečnost důvodem pro zrušení společnosti s ručením omezeným soudem podle § 68 odst. 6 písm. c) obchodního zákoníku.

V praxi ale tento případ v současné době není reálný, neboť dnes jsou rejstříkové soudy vybaveny počítačovou technikou, která je na takové úrovni, že v případě zápisu základního kapitálu do obchodního rejstříku nižšího než stanoví zákon, příslušnému referentu program neumožní tento zápis provést.

V praxi se občas mylně dovozuje, že základní kapitál společnosti s ručením omezeným si musí po celou dobu existence zachovat podobu, kterou měly vklady společníků při založení společnosti, popřípadě při zvýšení základního kapitálu. Pokud byl základní kapitál vytvořen např. nepeněžitými vklady, nelze vložené věci zcizovat a pokud byl vytvořen vklady peněžitými, musí být příslušná částka trvale k dispozici na účtu společnosti. V této souvislosti je třeba poukázat na shora uvedenou definici, ze které vyplývá, že základní kapitál není souhrnem předmětu vkladů, které převádějí v rámci splacení vkladů společníci na společnost a které se tímto převodem stávají majetkem společnosti, ale jedná se pouze o účetní hodnotu (peněžní vyjádření) vložených vkladů.

Vkládá-li zakladatel do společnosti nepeněžitě vklady, stává se tento nepeněžitý vklad majetkem společnosti. Zakladatel není již po vložení nepeněžitě vkladu do společnosti oprávněn požadovat zpět vydání tohoto nepeněžitě vkladu. Zastávám názor, že takový vklad by mohl získat zakladatel zpět jedině v rámci vypořádacího podílu likvidátorem při likvidaci společnosti.

Majetkové hodnoty, které tvoří předmět vkladů do základního kapitálu společnosti s ručením omezeným, může společnost využívat k zajištění své činnosti. Předměty nepeněžitých vkladů může společnost využívat od splacení těchto vkladů. Peněžitě vklady může využívat až po zápisu společnosti do obchodního rejstříku. To neplatí, jde-li o dispozice s prostředky získanými z peněžitých vkladů k úhradě pořizovacích nákladů při založení společnosti. Dále, jestliže soud zamítl návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku, vzniká tak povinnost vrátit splacené vklady vkladatelům.

Součet hodnot peněžitých i nepeněžitých vkladů určuje výši základního kapitálu společnosti.

Stanovení výše základního kapitálu je podstatnou náležitostí společenské smlouvy či zakladatelské listiny společnosti s ručením omezeným. Ke změně základního kapitálu může dojít pouze zvýšením nebo snížením základního kapitálu. Zvýšením nebo snížením základního kapitálu společnosti se společenská smlouva či zakladatelská listina změní, a to co do určení výše základního kapitálu.

Základní požadavky na rozsah splacení peněžitých vkladů před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku upravuje §111 Obchodního zákoníku. Rovněž tak upravuje celkovou minimální výši vkladů všech společníků před zápisem společnosti do obchodního rejstříku. Dle citovaného ustanovení zákona musí každý ze společníků společnosti s ručením omezeným splatit minimálně 30% ze svého peněžitého vkladu před zápisem společnosti do obchodního rejstříku a dále je povinen splatit případně i emisní ážio. Budou-li kombinovány vklady peněžité a nepeněžité, pak z ustanovení § 59 odst.2 Obchodního zákoníku plyne, že musí být splacen celý nepeněžitý vklad před zápisem do obchodního rejstříku. Celková výše splacených peněžitých a nepeněžitých vkladů musí činit nejméně 100 000Kč.

V ustanovení § 111 odst.2 Obchodního zákoníku jsou upraveny předpoklady pro zápis společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku v případě, že společnost s ručením omezeným má jediného zakladatele. Má-li být společnost s ručením omezeným s jedním zakladatelem zapsána do obchodního rejstříku, musí být splaceny všechny vklady jediného zakladatele, a to jak peněžité tak nepeněžité, které se započítávají na vklad do základního kapitálu. Rejstříkový soud však není oprávněn zapsat společnost s ručením omezeným do obchodního rejstříku dříve, než mu bude prokázáno splacení všech vkladů, které se započítávají na základní kapitál. Pakliže by došlo k zápisu společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku v rozporu s ustanovením §112 odst.2 Obchodního zákoníku, tento zápis by způsobil neplatnost společnosti dle § 68a) odst.2 písm.d) Obchodního zákoníku.

2.2 Akciová společnost

2.2.1 Historie

Vznik akciových společností a tudíž i kapitálových společností sahá do 12.století. První společnosti podobné akciovým společnostem vznikly ve Švédsku (v době provozování švédských měděných dolů). Dále později v polovině 14.století v severní Itálii byla založena banka, která svým charakterem připomínala dnešní akciovou společnost. Skutečné akciové společnosti vznikají počátkem 17. století ve východní Indii, jejichž vlastníky byli Britové a Nizozemci. Lze konstatovat, že první akciové společnosti vznikaly v oboru bankovníctví, pojišťovnictví a následně v různých průmyslových odvětvích, jako například v hedvábnickém průmyslu v České republice.

V českých zemích akciová společnost patří mezi nejstarší typy obchodních společností. Je jedinou formou obchodní společnosti, jejíž zakládání bylo v Československé republice možné i po roce 1949, i když v omezeném rozsahu. V tomto roce byla její předchozí, prvorepubliková právní úprava nahrazena zákonem číslo 243/1949 Sb., který byl zrušen ke dni 1.5.1990 zákonem číslo 104/1990 Sb. Tento zákon upravil akciovou společnost nově kompletnějším způsobem. Lze tedy říci, že akciová společnost je jediným typem obchodní společnosti, který bylo možno zakládat po celou dobu trvání Československé republiky.¹

2.2.2 Pojem akciové společnosti

Akciová společnost je charakterizována v ustanovení § 154 odst.1 Obchodního zákoníku jako společnost, jejíž kapitál je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě. Jedná se o sdružení (korporaci) akcionářů. Akciová společnost povinně ze zákona vytváří základní kapitál. Podíly jejích společníků jsou rozdělené na dílčí samostatně obchodovatelné části. Těmito částmi v daném případě jsou akcie, které emituje akciová společnost. Těmito akciemi se odlišuje od jiných kapitálových společností a dále od jiných právních forem společností upravených v obchodním zákoníku. Akcionáři jakožto majitelé podílů na společnosti, nejsou vázáni povinností na činnosti svými osobními výkony v akciové společnosti. Nečinnost

¹ Akciové společnosti Dědič, Kříž, Štenglová, C.H.Beck, 2003

akcionáře či převod akcií na třetí osobu není právním důvodem pro zánik akciové společnosti. Jak vyplývá ze zákona a tudíž i z výpisu obchodního rejstříku akciových společností, jména akcionářů zásadně nejsou zveřejňována, a to ať se jedná již o akcionáře s akciemi na jméno či na majitele. Do obchodního rejstříku se zapisuje pouze jediný akcionář. Samotní akcionáři se podílejí na řízení společnosti jednak svojí činností v nejvyšším orgánu společnosti, kterým je představenstvo. Dále se na řízení společnosti podílí svou účastí na valné hromadě formou přijímání usnesení na této valné hromadě. Valná hromada se usnáší podle takzvaného většinového principu. Proto je pro každého akcionáře rozhodující počet hlasů, který je dán počtem akcií, které akcionář vlastní. Váha jeho hlasu se tedy odvíjí od jeho podílu na základním kapitálu společnosti, a to přímou úměrou. Právní úprava akciové společnosti je postavena na dvou základních principech, a to za prvé na tom, že společnost odpovídá za své závazky celým svým majetkem. Za druhé akcionáři neručí za závazky společnosti. Jako výjimku je však třeba uvést případ, kdy společnost vstoupí do likvidace a akcionáři za závazky společnosti ručí pouze do výše svých podílů na likvidačním zůstatku. Výše jeho podílu se opět odvíjí od počtu akcií, které akcionář vlastní.

Provoz podniku a správu celé společnosti zajišťuje představenstvo společnosti, což je management - placený aparát společnosti.

Činnost celé akciové společnosti se řídí jednak právní úpravou upravenou v §154 až §220 Obchodního zákoníku a dále základním vnitřním dokumentem společnosti, který se nazývá stanovy. V těchto stanovách je tedy mimo jiné zakotvena i výše základního kapitálu společnosti, rovněž tak i počet kusů akcií a jmenovitá hodnota akcií, které ve svém souhrnu činí výši základního kapitálu.

2.2.3 Založení a vznik akciové společnosti ve vztahu k základnímu kapitálu společnosti

Akciová společnost může být založena buďto jedinou právnickou osobou a nebo více osobami, jak právnickými tak fyzickými. V některých výjimečných případech je třeba zakladatelů více, jako je tomu například u založení burzy cenných papírů, kdy je zapotřebí alespoň deset zakladatelů. Pro založení akciové společnosti je třeba, aby se budoucí zakladatelé této společnosti dohodli zejména na uzavření zakladatelské smlouvy, dále aby si připravili a vyhotovili návrh stanov společnosti,

měli zajištěno upsání alespoň třiceti procent vkladů do základního kapitálu a dále aby se dohodli na osobách, které se budou účastnit na řízení společnosti a stanou se členy orgánů této společnosti. Těmito orgány jsou představenstvo a dozorčí rada. Dále je třeba, aby se dohodli na personálním obsazení orgánů společnosti a počtu těchto osob v orgánech společnosti. Jedná se o složitější proces jak časově, tak i finančně. Při zakládání akciové společnosti ve vztahu k vytvoření základního kapitálu existují dva způsoby založení, které zákon ve svém § 162 odst.3 Obchodního zákoníku připouští.

První způsob založení akciové společnosti je takový, že zakladatelé se dohodnou, že upsané akcie a tedy i podíl na základním kapitálu společnosti uhradí z vlastních prostředků, buď formou peněžitou či nepeněžitou. Jedná se o takzvané jednorázové založení společnosti. Stačí v daném případě upsat základní kapitál ve výši minimálně dvou milionů korun, neboť základní kapitál akciové společnosti dle §162 odst. 3 Obchodního zákoníku musí činit alespoň dva miliony korun v případě, jedná-li se o jednorázové založení společnosti takzvaně bez veřejné nabídky akcií.

O druhý způsob založení akciové společnosti, který připouští obchodní zákoník, se jedná v případě, že zakladatel zakládá akciovou společnost takzvaným veřejným úpisem akcií. Takovéto případy jsou v praxi velice řídké. V daném případě tak zakladatelé musí získat finanční prostředky na splacení akcií zakládané společnosti a tudíž i základního kapitálu společnosti od třetích osob takzvaných upisovatelů akcií. Založení akciové společnosti veřejným úpisem akcií je podmíněno výší základního kapitálu, která musí činit alespoň dvacet milionů korun. Zakladatelská smlouva nebo listina musí obsahovat, mimo jiných obligatorních náležitostí stanovených v § 163 obch. zák. i navrhovaný základní kapitál, dále počet akcií a jejich jmenovitou hodnotu a podobu, v níž budou akcie vydány, jakož i určení, zda akcie budou znít na jméno nebo na majitele, popřípadě kolik akcií bude znít na jméno a kolik na majitele (forma akcie). Mají-li být vydány akcie různých druhů, musí být uveden jejich název a popis práv s nimi spojených, popřípadě údaj o omezení převoditelnosti akcií na jméno. Dále v zakladatelské smlouvě musí být uvedeno, kolik akcií který ze zakladatelů upisuje, za jaký emisní kurz, způsob a lhůtu pro splacení emisního kurzu akcií a rovněž musí být uvedeno, jakým vkladem bude emisní kurz splacen. Je-li emisní kurz akcií splácen nepeněžitými vklady, musí být určen předmět

nepeněžitého vkladu a způsob jeho splacení, počet, jmenovitou hodnotu, podobu, formu a druh akcií, jež se vydají za tento nepeněžitý vklad.

Pro zápis akciové společnosti do obchodního rejstříku a tudíž pro vznik akciové společnosti platí postup stejný jako u společnosti s ručením omezeným. V návrhu musí být uvedena výše základního kapitálu, což je jedna z obligatorních náležitostí zápisu, dále musí být uveden i rozsah splacení v procentech nebo v korunách. K návrhu na zápis základního kapitálu do obchodního rejstříku musí být doloženo prohlášení správce, potvrzení banky o složení finančních prostředků u banky na účet zřízený na firmu zakládané akciové společnosti. U vkládané nemovitosti musí být doloženo prohlášení vkladatele o vložení nemovitosti do společnosti s úředně ověřeným podpisem.

Po zápisu společnosti do obchodního rejstříku může tedy nejdříve společnost vydat akcionářům akcie nebo zatímní listy. Zatímní listy společnost vydá v případě, že emisní kurz těchto akcií nebyl zcela splacen.

2.3 Základní kapitál obecně

V souvislosti s kapitálovými společnostmi je nutno definovat charakteristický znak těchto společností, a to základní kapitál.

Dle § 58 obchodního zákoníku je základní kapitál společnosti peněžním vyjádřením souhrnu peněžitých i nepeněžitých vkladů společníků do základního kapitálu společnosti.

Obchodní zákoník tedy chápe základní kapitál jako souhrné nominální vyjádření celkové výše vkladů všech společníků do společnosti. Tím je dána obecná charakteristika základního kapitálu jako neměnného číselného údaje, který automaticky nepodléhá změnám v závislosti na tom, jak se mění majetkové poměry ve společnosti, tato číselná hodnota tedy nepředstavuje žádný konkrétní majetek.

Dále je v zákoně stanoveno, že musí být základní kapitál vyjádřen v jednotkách české měny. Právní úprava základního kapitálu účinná do 31.12.2000 výslovně neupravovala, že musí být základní kapitál vyjádřen v jednotkách české měny. Proto při zápisu společností do obchodního rejstříku vznikaly občas problémy, v jaké měně zapisovat tehdy ještě základní jmění společnosti. V novele obchodního zákoníku

účinného od 1.1.2001 je výslovně stanoveno, že základní kapitál musí být vyjádřen v jednotkách české měny. To samozřejmě neznamená, že by vklad do základního kapitálu nemohl být převzat či splacen v cizí měně. Ve společenské smlouvě nebo zakladatelské listině a následně pak i v zápisu do obchodního rejstříku však musí být vklad a následně i základní kapitál vyjádřen v české měně dle kurzu ČNB platného ke dni založení společnosti.

Zákon stanoví taxativně v § 58 obchodního zákoníku, které společnosti povinně vytváří základní kapitál. Jsou to kapitálové společnosti, tedy společnost s ručením omezeným a akciová společnost a dále i komanditní společnost. Ta se však vzhledem ke svému specifickému postavení neřadí mezi kapitálové společnosti, ale mezi společnosti osobní.

Základní kapitál je tedy obligatorní náležitostí zápisu společnosti do obchodního rejstříku a jeho výši stanoví zákon.

2.4 Funkce základního kapitálu.

V odborné literatuře¹ se zpravidla uvádí tyto tři funkce základního kapitálu:

- a) funkce měřítka zisku a ztráty
- b) funkce garanční vůči věřitelům
- c) funkce míry účasti společníka (akcionáře) na společnosti.

a)

Jak uvádí odborná literatura je funkce základního kapitálu jako měřítka zisku a ztráty problematická, neboť zisk a ztráta patří na stejnou stranu pasiv bilance společnosti jako základní kapitál. Kdyby měl být základní kapitál měřítkem zisku a ztráty, pak pouze v tom smyslu, že skončí-li hospodaření ztrátou, může dojít k tomu, že hodnota čistého obchodního majetku může být nižší než je výše základního kapitálu, a skončí-li hospodaření ziskem může být hodnota čistého základního kapitálu vyšší než je výše základního kapitálu. Novela obchodního zákoníku č. 142/1996 Sb. posílila funkci základního kapitálu jako měřítka ztráty společnosti, která úzce souvisí s funkcí garanční. Dle § 193 odst. 1 obch. zák. spočívá v tom, že u

¹ Právo obchodních společností – Dědič a kolektiv, Praha, Prospektum, 1998, str. 93 a Společnost s ručením omezeným, Bartošíková, Štenglová a kolektiv, vydavatel CH Beck, str. 33 a časopis Právní praxe a podnikání 1994m č. 2 ,str.1, autor: Dr.K. Eliáš, Funkce základního kapitálu

akciové společnosti je představenstvo povinno svolat valnou hromadu, jakmile zjistí, že ztráta společnosti přesáhla polovinu výše základního kapitálu společnosti a navrhnout vstup společnosti do likvidace, nebo přijetí jiného vhodného opatření. Takovým opatřením by mohla být i úhrada ztráty snížením základního kapitálu společnosti.

Vypovídající schopnost zapsané výše základního kapitálu společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku od skutečného majetku společnosti je tedy velmi nízká. Skutečným majetkem nejsou pouze aktiva společnosti, ale také i pasiva, tzn. dluhy, závazky společnosti. Společnost se základním kapitálem zapsaným v obchodním rejstříku ve výši několika milionů korun, může být předlužená, splatné závazky mohou být mnohem vyšší než je její skutečný majetek.

b)

Poněkud je problematická i tzv. garanční funkce základního kapitálu společnosti vůči věřitelům. Základní kapitál není mírou, kterou společnost odpovídá za závazky společnosti, protože odpovídá za své závazky celým svým majetkem a nejen majetkem ve výši základního kapitálu.

c)

Funkce míry účasti společníka společnosti s ručením omezeným je rovněž poněkud problematická, a to s odkazem na § 114 odst. 1 obchodního zákoníku, podle kterého účast společníka na společnosti představuje jeho obchodní podíl, jehož výše se určuje podle poměru vkladu společníka k základnímu kapitálu pouze tehdy, nestanoví-li společenská smlouva jinak.

Na rozdíl od akciové společnosti, u které je funkce základního kapitálu jako míry účasti akcionáře na společnosti jednoznačná.

Lze tedy dospět k závěru, že funkcí základního kapitálu v s.r.o. není ani měřítko míry účasti společníka na obchodní společnosti. Na podporu tohoto názoru odkazují na rozhodnutí NS, podle něhož pro určení hodnoty obchodních podílů představujících účast jednotlivých společníků na společnosti není sama o sobě rozhodující výše základního kapitálu¹.

¹ Rozhodnutí NS 29 Odo 440/2004

Z citované právní věty lze uzavřít, že výše základního kapitálu nevypovídá nic ani o hodnotě obchodních podílů společnosti při převodech jejich obchodních podílů.

S ohledem na specifikované tři funkce základního kapitálu, které i odborná literatura považuje za problematické, zejména u společnosti s ručením omezeným, si dovoluji zmínit několik poznámek o novém zákonu o obchodních korporacích ve vztahu ke kapitálovým společnostem. Z důvodové zprávy vyplývá, že základní kapitál společnosti s ručením omezeným nemá žádnou vypovídající hodnotu, a proto je předmětem radikální změny.

Dosavadní právní úprava předpokládala povinnost společnosti s ručením omezeným vytvořit základní kapitál 200 000 Kč a splatit jej do pěti let. Touto právní úpravou měla být garantována ochrana věřitelů. Ve skutečnosti však právní úprava dosud platného obchodního zákoníku společnost nenutila k tomu, aby takovouto hotovost společnost udržovala. Základní kapitál společnosti se tak změnil v pouhou účetní položku, která pro ochranu věřitelů neměla prakticky žádný význam. Tento nedostatek nový zákon napravuje a stejně tak jako právo francouzské nebo německé. Stanoví, že základní kapitál společnosti může být i jen 1 Kč. V návaznosti na to však také stanoví, že ochranu věřitelů zajišťují kromě ustanovení o správě majetku společnosti a odpovědnosti také pravidla o testu insolvence, neboť společnost nesmí poskytnout žádné plnění, pokud by si tím způsobila úpadek. Věřitelům se tak dostává bezpečnější ochrany, při které není spoléháno pouze na fiktivní částku v účetnictví, ale ochrana věřitelů stojí na reálném stavu majetku společnosti a na odpovědnosti jednatelů za tuto společnost.

2.4.1 Kapitálové společnosti z pohledu nového zákona o obchodních korporacích

Ke dni 1.1.2014 nabude účinnosti nový zákon o obchodních korporacích č. 90/2012. Důvodová zpráva k novému zákonu upozorňuje, že právní úprava kapitálových společností vycházela nejen z platného znění, ale zohledňuje také úvahy a stav prací nad novým pojetím úpravy práva obchodních společností. Komunitární úprava obchodních společností je v řadě ohledů staršího data a tudíž není řešením zcela vyhovujícím. Toho jsou si vědomy příslušné legislativní orgány

EU, a proto neustále pracují na novelizacích, které by přivedly EU do nových podmínek obchodu. Bylo vypracováno několik informativních dokumentů, které určují výsledný směr úvah o budoucí podobě práva obchodních společností. Výsledkem bylo přijetí příslušného dokumentu v Bruselu dne 21.5.2003. Tento dokument není závazný, ale shrnuje poznatky o nutných změnách a stanoví harmonogram prací na právním řádu EU. Dosud platný obchodní zákoník buď tuto úpravu již obsahuje anebo je zcela nově upravena v novém zákoně o obchodních korporacích. Jedná se např. o kolektivní odpovědnost statutárního orgánu, nebo jsou připomínky ze strany EU zásadnějšího rázu, jako je zejména přehodnocení úlohy základního kapitálu ve společnosti.

Právní úprava společnosti s ručením omezeným jakožto nejvyužívanější obchodní společnosti byla průběžně zdokonalována, nicméně obsahuje spoustu odkazů. V nové úpravní úpravě jsou použita některá nová řešení, která jsou vyzkoušena v jiných zemích v Evropě. Některá ustanovení byla zjednodušena, a to z důvodu širšího pojetí obecné části obchodních korporací. V nové právní úpravě je zohledněna právní úprava švýcarská, německá, rakouská, italská apod. Nová řešení a formulace jsou odrazem okolností existujících v členských státech EU. Zákon zjednodušuje úpravu společnosti s ručením omezeným tak, aby byla v rámci právních řádů EU konkurenceschopná. Proto pojetí výše základního kapitálu je změněno. Dle § 150 odst. 1 cit. Zákona minimální výše vkladu u společnosti s ručením omezeným činí 1 Kč, ledaže společenská smlouva určí, že výše vkladu je vyšší. Základní kapitál je věcně zachován, nicméně vzhledem k tomu, že ztratil svůj význam při ochraně věřitelů, je jeho výše liberalizována tak, jak bylo výše uvedeno. Maximum není omezeno, obdobně jako ve Velké Británii, Francii nebo Německu.

Nová právní úprava základního kapitálu společnosti s ručením omezeným se však již nyní setkává s kritickými hlasy¹. Dle Dr. Pelikána založit společnost bude oprávněna každá osoba, aniž by disponovala finančními prostředky (mimo nákladů na založení společnosti). Uvádí, že zrušení minimální povinné výše základního kapitálu ve společnosti s ručením omezeným není v Evropě nic výjimečného, není to krok správným směrem. Naše právní úprava přebírá právní úpravu

¹ R. Pelikán, Několik poznámek k úpravě společnosti s ručením omezeným v novém zákoně o obchodních korporacích, Obchodněprávní revue č. 3, 2012

západoevropských zemí, která je dávno překonaná. Důvody této právní úpravy v minulosti byly dva. Jednak se právní teoretici domnívali, že investoři budou investovat v zemích, kde je pro založení společnosti třeba minimálního základního kapitálu. Dále se domnívali, že stanovením minimálního základního kapitálu zbourají bariéru vstupu do podnikání pro ty, kteří chtějí podnikat, avšak jim k tomu brání jejich finanční možnosti. V praxi se však neprokázalo, že by tato právní úprava ovlivnila rozvoj podnikání nebo přivedla do země zahraniční investory. Tato právní úprava neskýtá důvěru v solventnost společnosti u třetích osob. Přeshraniční investoři, kteří se neznají, nemají možnost zjistit důvěryhodnost společnosti se základním kapitálem v upravené minimální výši. Dr. Pelikán zastává názor, že tato právní úprava nepřinese nic pozitivního.

Společnost s ručením omezeným v novém zákoně o obchodních korporacích přináší řadu podstatných změn. Na rozdíl od dosavadní právní úpravy, nový zákon společnost s ručením omezeným právní úpravu uvolňuje. U společnosti s ručením omezeným je dominantní změna projevená v míře účasti společníka na podnikání společnosti. Oproti dnešní jednotnosti podílu platí, že společník může vlastnit dle § 135 zákona obchodních korporací, více podílů, které navíc mohou být různého druhu. Je tak na společnosti a jejich vlastnících, jakou vnitřní strukturu zvolí a jaké podíly vytvoří. Zákon dále umožňuje volnější možnost společníků nakládat se svými podíly. Podíl, se kterými nejsou spojena žádná zvláštní práva a povinnosti, je podílem základním. Nutno zdůraznit, že v novém zákoně došlo i ke změně pojmosloví. Zákon již nepoužívá název obchodní podíl, ale pouze podíl. Dle § 137 zákona o obchodních korporacích podíl společníka může být představován kmenovým listem. Společnost může vydat kmenový list pro každý podíl. Dále je společnost oprávněna vydat hromadný kmenový list s označením podílů, které nahrazuje. Zcela odlišně je rovněž upraven vklad společníka v § 142 zákona o obchodních korporacích. Minimální výše vkladu je jedna koruna. Výše vkladu může být pro jednotlivé podíly stanovena rozdílně. Nová právní úprava vychází z právní úpravy německého práva, a to z takzvaného testu serioznosti, to znamená, že v případě, chce-li společnost a její společníci na trhu působit serióznějším dojmem, do společnosti vloží vyšší finanční prostředky. Právní úprava založení a vzniku

společnosti se nezměnila. Opět došlo ke změně pojmosloví. Dle nové právní úpravy se nové peněžitě vklady do společnosti vkládají, nepeněžitě vklady se do společnosti vnáší. Dle nové právní úpravy § 143 zákona o obchodních korporacích nepeněžitě vklady oceňuje znalec s tím rozdílem, že znalce nejmenuje soud jakož tomu bylo doposud, ale znalce vybírají při zakládání společnosti zakladatelé, jinak jednatel.

Akciová společnost je společností, která je nejvíce regulována evropským právem, a proto změny v nové právní úpravě nejsou příliš zásadní. Oproti dnešní regulaci se však nová právní úprava snaží akciovou společnost zpřehlednit a zjednodušit. Nový zákon přináší dvě základní změny, jedna se týká akcií a druhá správy akciové společnosti. Ke změnám rovněž došlo i při založení akciové společnosti. Zrušuje se dvoustupňové zakládání společnosti, takzvaný veřejný zápis. Z § 8 zákona o obchodních korporacích vyplývá, že společenská smlouva, kterou se zakládá kapitálová společnost, vyžaduje formu veřejné listiny. Z § 250 korporačního zákona, ve kterém je upraveno založení akciové společnosti, vyplývá, že k založení společnosti se vyžaduje přijetí stanov. Následně v odstavci 2 a 3 cit. ust. zákona je upraven obsah stanov, který rozlišuje stanovy při založení společnosti a stanovy po založení společnosti. Stanovy při založení společnosti obsahují mimo jiné upisovatele akcií, výši splacení základního kapitálu, určení správce vkladu a podobně, na rozdíl od stanov již založené společnosti. V odstavci čtvrtém citovaného ustanovení zákona je uvedeno, že po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti lze ze stanov vypustit údaje, které stanovy musí obsahovat při založení společnosti. Dle § 3 odst. 3 zákona o obchodních korporacích se rozumí společenskou smlouvou i stanovy a zakladatelská listina.

Dovozuji tedy, že k založení akciové společnosti postačí přijetí stanov zakladateli společnosti s tím, že stanovy budou obsahovat náležitosti dle § 250 odst. 3 zákona o obchodních korporacích ve formě notářského zápisu. Dle nové právní úpravy základní kapitál akciové společnosti se vyjadřuje v českých korunách, avšak v případě, že akciová společnost povede účetnictví v eurech, může být vyjádřen základní kapitál v eurech. Nově se upravuje výše základního kapitálu akciové společnosti v eurech a činí 80 000 €. Dle nové právní úpravy akciová společnost může emitovat takzvané kusové akcie. Jedná se o akcie, které nemají jmenovitou hodnotu a představují stejné podíly na základním kapitálu společnosti. Vydá - li

společnost kusové akcie, nemůže vydat akcie se jmenovitou hodnotou. Podíl na základním kapitálu u kusové akcie se určuje podle počtu akcií. Dle § 263 nové právní úpravy akcie ve formě cenného papíru na doručitele se označují jako akcie na majitele a společnost může vydat akcie na majitele pouze jako zaknihovaný cenný papír nebo jako imobilizovaný cenný papír. Společnost přestane být anonymní. Společnosti budou známy akcionáři, kteří akcie vlastní. Druhá zásadní změna ve vedení společnosti se týká volby mezi monistickou a dualistickou strukturou řízení společnosti. Bude na společnosti, zda bude její činnost a majetek spravován správní radou a nebo představenstvem a dozorčí radou.

Po tomto exkurzu do nové právní úpravy se vracím zpět k současné platné právní úpravě.

2.5 Vytvoření základního kapitálu.

Pro kapitálové společnosti je charakteristické povinné vytváření základního kapitálu.

Povinným vytvářením základního kapitálu ve smyslu obchodního zákoníku je třeba rozumět povinnost vytvoření základního kapitálu v minimální výši stanovené zákonem. Společnosti, u nichž zákon předepisuje minimální tvorbu základního kapitálu, povinně zapisují výši základního kapitálu do obchodního rejstříku, včetně rozsahu jeho splacení.

K vytvoření základního kapitálu dochází založením společnosti zakladatelským dokumentem. Součet vkladů tvoří základní kapitál společnosti dle § 58 obchodního zákoníku. Základní kapitál tvoří majetek společnosti (dům, stroje apod.), vyjádřený v korunách v účetnictví společnosti. Společnost má majetek odpovídající hodnotě vkladů od okamžiku vzniku závazku splatit vklad, tomuto závazku odpovídá pohledávka společnosti za společníkem na splacení vkladu ve výši vkladu. Z uvedeného vyplývá, že základní kapitál není označení pro majetek, který byl vložen do společnosti, ale je vyjádřením jeho hodnoty v penězích. Tedy získané vklady společníků může společnost volně používat, protože základním kapitálem není právě tento majetek, ale účetní hodnota, jejíž výše je dána hodnotou vkladů zakladatelů. Mezi konkrétním majetkem společnosti a základním kapitálem společnosti neexistuje žádná věcná souvislost. Pouze při zakládání společnosti musí hodnota majetku společnosti odpovídat minimálně výši základního kapitálu

stanoveného zákonem. Rozdíl mezi majetkem společnosti a základním kapitálem společnosti je ten, že základní kapitál je relativně stálou částkou, kterou lze měnit pouze způsobem, stanoveným obchodním zákoníkem, zatímco majetek společnosti se mění v závislosti na činnosti společnosti.

Zda společnost prosperuje či nikoliv., se dá zjistit z účetní závěrky. Je-li čistý obchodní kapitál vyšší než základní kapitál společnosti, finančně společnost prosperuje. Naopak při finanční ztrátě společnosti může klesnout čisté obchodní jmění pod hodnotu základního kapitálu společnosti.

3 Pojem správce vkladu, právní úprava a rozsah splacení

Institut správy vkladu a stejně tak i vymezení osoby správce vkladu a určení jeho práv a povinností je předmětem právní úpravy § 60 obchodního zákoníku.

Správa vkladu souvisí se způsobem splacení vkladů společníků (zakladatelů) před vznikem společnosti. Toto ustanovení platí pro všechny obchodní společnosti. Z ustanovení § 60 odst. 1 obchodního zákoníku vyplývá, že při zakládání společnosti správce spravuje splacené vklady, či jejich části až do vzniku společnosti. Správce vkladu může být pouze některý ze zakladatelů společnosti.

Tato právní úprava se setkala i s kritickou odezvou prof.Pelikánové s tím, že bude-li zakladatel současně i správcem vkladu, bude tak situaci naopak komplikovat. Příkladně se k právní úpravě některých zemí, které znají institut „komisaře pro vklady“¹. Prof.Eliáš naši právní úpravu správce vkladu nepovažuje za nelogickou, nicméně poznamenává, že touto konstrukcí se naše obchodní právo výrazně odlišuje od pojetí německého, rakouského a polského, jimž je pojem správy vkladů v našem smyslu neznámý, zvláště u společnosti s ručením omezeným, kde funkci „ správce vkladu“ vykonávají jednatelé společnosti².

Novelou obchodního zákoníku (zák.č. 142/1996 Sb.) účinnou od 1.7.1996 můžou ustanovit zakladatelé správcem vkladu i banku, i když není zakladatelem, a to pouze v případě, jedná-li se o peněžité vklady. Obchodní zákoník stanoví, že pověření zakladatele správou vkladu musí být uvedeno ve společenské smlouvě či zakladatelské listině, z čehož tedy vyplývá, že určení správce vkladu je podstatnou náležitostí společenské smlouvy či zakladatelské listiny.

¹ prof. Pelikánová, Komentář k Obchodnímu zákoníku, Linde Praha a.s., 1995

² K.Eliáš, Obchodní společnosti, C.H.BECK, 1994, str.139

V případě, že zakladatelé pověří správou peněžitých vkladů banku, uvedou tuto podstatnou náležitost do společenské smlouvy v souladu s § 110 odst.1 písm. g) a § 163 odst. 1 písm.g) obch. Zák.. Ve společenské smlouvě o založení společnosti však jméno konkrétní banky nebude uvedeno.To proto, že v opačném případě by se stala banka proti své vůli jedním ze zakladatelů společnosti.Tento názor zastávám poněkud odlišný od názoru prof.Dědiče, podle něhož zřejmě není možné pověřit banku správou vkladu v zakladatelském dokumentu¹.

Následně je nezbytné uzavřít mezi zakladateli a již konkrétní bankou, kterou si zakladatelé zvolí, smlouvu ke správě vkladu. Závazek banky ke správě vkladu se tedy zakládá zvláštní smlouvou, uzavřenou mezi bankou a zakladateli jednajícími jménem společnosti podle § 64 obchodního zákoníku (nebo jen některými z nich), ve které se banka zaváže převzít správu peněžitých vkladů za podmínek uvedených ve smlouvě. Zakladatelé přebírají jménem společnosti závazek za tuto činnost bance zaplatit. Smlouva o správě vkladu uzavřená s bankou může být samostatnou smlouvou obstaravatelského typu a v praxi běžnější způsob spravování vkladu bankou je ten, že banka zřídí smlouvu o zvláštním účtu pro společnost a na její firmu podle § 60 odst. 3 a 163a odst. 4 obchodního zákoníku s tím, že do této smlouvy začlení závazek ke správě vkladu.

Novelou obchodního zákoníku účinnou od 1.7.1996 se tedy banka mohla stát správcem vkladu, aniž by byla zakladatelem společnosti. Podle zákona č. 21/1992 Sb. o bankách, v té době banka se mohla stát jak správcem vkladu, tak i společníkem společnosti. Novelou zákona o bankách č. 126/2002 Sb., a to v ustanovení § 12 bylo stanoveno, že s účinností od 1.5.2002 se banka nesměla stát společníkem komanditní společnosti nebo veřejné obchodní společnosti, tedy společností, které nejsou kapitálovými společnostmi. V případě, že se banky staly společníky takovéto společnosti (tedy komanditní společnosti nebo veřejné obchodní společnosti), v tom případě byla příslušná banka povinna dle čl. II bodu 5 společných a přechodných ustanovení novely zákona č. 126/2002 Sb., o bankách, uvést své stanovy a své majetkové účasti do souladu s tímto zákonem, a to ve lhůtě 1 roku ode dne nabytí jeho účinnosti, to znamená do 1.5.2003.

¹ Dědič a kol.,Komentář k Obchodnímu zákoníku,POLYGON 202, str. 392

Určení správce vkladu je tedy jednou z podstatných náležitostí společenské smlouvy dle 110 odst. 1 písm. g) obchodního zákoníku a absence tohoto ustanovení ve společenské smlouvě způsobuje absolutní neplatnost společenské smlouvy. V případě, že je takováto společenská smlouva s ostatními náležitostmi předložena obchodnímu rejstříku k zápisu společnosti do obchodního rejstříku, je takový návrh důvodem zamítnutí návrhu na zápis do obchodního rejstříku.

V případě, že společnost je založena jediným zakladatelem, který se zavázal k peněžitému vkladu, je správcem vkladu a osobou, která vklad splácí, pouze zakladatel.

Správce vkladu spravuje vklady společníků před vznikem společnosti. Společníci splácí vklady k rukám jeho správce. Za trvání společnosti se však nesplacené části vkladů splácí přímo společnosti a nikoli správci vkladu. Pokud se splácejí vklady před vznikem společnosti, před jejím zápisem do obchodního rejstříku, není zde ještě společnost jakožto budoucí majitel předmětu vkladu, a proto zákon vyžaduje, aby byl určen správce vkladu, jemuž se předává předmět vkladu. Pokud je to potřebné, správce vkladu pečuje o majetek, který je předmětem splaceného vkladu, a to do doby jeho předání společnosti. Základní povinností správce vkladu, je tedy povinnost vklad spravovat, starat se o majetek, který je předmětem vkladu, je jeho povinností činit právní úkony potřebné k zachování vkladů, popřípadě jeho rozmnožení (např. vybírání nájemného).

Správce vkladu nese dle § 570 obch. Zák. odpovědnost za škodu na věcech převzatých od zakladatele nebo třetích osob pro budoucí společnost, ledaže nemohl této škodě zabránit ani při vynaložení odborné péče. Pokud-li to smlouva o správě stanoví nebo je o to správce požádán, je správce vkladu povinen převzaté věci nechat včas pojistit. Praktické toto pojištění bude v případě věcného vkladu, pokud na společnost nepřejde vlastnické právo v důsledku zániku věci po splacení vkladu. Pojištění by pokrylo hodnotu vkladu v penězích.

Jestliže správcem vkladu je některý ze zakladatelů, vztahuje se na jim vykonávanou správu vkladu ustanovení obchodního zákoníku o mandátní smlouvě, neboť podle ustanovení § 576 obchodního zákoníku se právní úprava mandátní

smlouvy použije přiměřeně i na případy, kdy je někdo povinen podle ustanovení obchodního zákoníku zařídit určitou záležitost na účet jiného. Z ustanovení § 567 odst. 1 obchodního zákoníku pak lze dovodit požadavek odborné péče při správě vkladu.

Při splácení vkladu před vznikem společnosti (t.j. po jejím založení) nemůže zakládaná společnost nabýt vlastnické či jiné obdobné právo k předmětům vkladů, neboť již založená, ale do obchodního rejstříku dosud nezapsaná společnost, nemá právní subjektivitu, neboť není způsobilá nabývat práva a povinnosti. Proto obchodní zákoník stanoví, že vlastnické právo ke vkladům nebo k jejich částem splaceným před vznikem společnosti, popřípadě jiná práva k těmto vkladům a rovněž plody a užitky z těchto vkladů přecházejí na společnost dnem jejího vzniku, či - li zápisem do obchodního rejstříku. Po vzniku společnosti je správce vkladů společnosti vklady předat včetně plodů a užitků bez zbytečného odkladu společnosti.

V případě, že jsou finanční prostředky složeny na zvláštní účet u banky, který je zřízen pro společnost před jejím vznikem (§ 60 odst. 3 obchodního zákoníku) majitelem tohoto účtu se stává okamžikem vzniku společnosti sama společnost. Vlastnické právo k předmětu vkladu patří vkladateli do vzniku společnosti.

Výslovná úprava v § 60 odst. 3 obch. Zák. povinnosti správce vkladu předat společnosti též plody a užitky ze splacených vkladů, popřípadě vrácení vkladatelům splacené vklady včetně plodů a užitků z nich, je velmi důležitá z hlediska vedení účetnictví a rovněž i z daňového hlediska neboť je tím vyřešeno, která osoba bude platit daň z úroků z vkladů vložené částky za období od placení vkladu před vznikem společnosti.

V případě, že společnost nevznikne, je správce vkladu povinen splacené vklady bez zbytečného odkladu vrátit vkladatelům i s plody a užitky z nich. Současně obchodní zákoník určuje, že za splnění povinnosti k vrácení vkladů včetně plodů a užitků z nich, ručí všichni zakladatelé společně a nerozdílně, tedy i ti zakladatelé, kteří nebyli pověřeni správou vkladu. Důvodem proto, že společnost nevznikne bude zejména to, že rejstříkový soud zamítne návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku pro nesplnění podmínek pro její založení, např. proto, že společenská smlouva nemá předepsané náležitosti (např. chybí výše základního kapitálu) nebo, že nebyla z jiných důvodů platně uzavřena smlouva nebo nebyly splaceny

v předepsaném rozsahu vklady do základního kapitálu společnosti. Důvodem vrácení splacených vkladů může být i skutečnost, že společníci po podpisu společenské smlouvy, ale ještě před zápisem společnosti do obchodního rejstříku, z jakéhokoliv důvodu se mohou dohodnout na zrušení založené společnosti.

Je-li správcem vkladu banka, vyplývá pro ni povinnost neumožnit disponovat se splacenými peněžitými vklady. Rovněž tak banka nesmí umožnit dispozici se splacenými peněžitými vklady, které vložil na účet banky správce vkladu, který finanční prostředky převzal, a to do doby pravomocného rozhodnutí o zápisu společnosti do obchodního rejstříku nebo jeho zamítnutí.

Otázkou je, zda banka, u které je zřízen zvláštní účet podle § 163a odst. Obch. Zák., může být současně správcem vkladu, je-li jedním ze zakladatelů. V takovém případě by banka uzavírala smlouvu o zřízení zvláštního účtu tak, že na jedné straně by jednala sama za sebe, na druhé straně by jednal jiný ze zakladatelů jako správce vkladu pod firmou zakládáné společnosti.

Povinností správce vkladu je vydat písemné prohlášení o splacení vkladu, nebo jeho části jak jednotlivým společníkům, tak k rukám jednatele založené společnosti. Prohlášení se přikládá k návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku.

V případě, že by správce vkladu uvedl nesprávnou částku ve svém prohlášení, mohlo by to mít za následek jednak zamítnutí návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku anebo v případě že k tomuto zápisu došlo, byl by zápis společnosti v rozporu s právními předpisy (např. splacení vkladů v rozsahu menším než 30%). Pro případ, že by správce vkladu uvedl nesprávnou částku ve svém prohlášení, ručí takový správce vkladu věřitelům společnosti za závazky společnosti po dobu 5 let od zápisu společnosti do obchodního rejstříku, a to až do výše rozdílu mezi skutečně splacenými vklady a vklady, o jejichž splacení vydal písemné prohlášení dle § 60 odst. 4 obchodního zákoníku.

Z ustanovení § 60 odst. 1 obchodního zákoníku účinného od 1.7.1996, a to novelizací provedenou zákonem č. 142/1996 Sb. lze dovodit, že za dané situace by

mohlo být správců vkladů vícero, resp. dva, a to banka jakožto správce vkladů peněžitých a vedle ní některý ze zakladatelů jako správce vkladů nepeněžitých¹.

Správce vkladu může být kterýkoliv ze zakladatelů, tedy jak právnická, tak i fyzická osoba. Správce, pokud jím bude právnická osoba, pak bude jednat a plnit povinnosti ukládané obchodním zákoníkem správcem svým statutárním orgánem. Otázkou je, zda funkci správce vkladů mohou plnit všichni zakladatelé, za situace, kdy žádný z nich není ochoten sám na sebe převzít povinnosti a odpovědnost spojené s výkonem této funkce. Lze učinit závěr, že toto není možné, neboť § 60 odst. 1 obchodního zákoníku stanoví, že splacené části vkladů spravuje zakladatel pověřený tím ve společenské smlouvě. Gramatickým výkladem § 60 odst. 1 obch. Zák. lze dospět k závěru, že použitím jednotného čísla pro zakladatele a správce vkladu je dáno, že může jít jen o jednoho správce vkladu.

Neztotožňuji se proto s názorem autora článku M. Břeň, který zastává názor, že správci mohou být dva současně, a to zakladatel a banka. Ostatně ani tímto případem se dle mého zjištění praxe rejstříkových soudů nesečkala.

K tomu, aby se některý ze zakladatelů stal správcem, zcela postačí jeho pouhé uvedení ve společenské smlouvě, jako osoby pověřené správou splacených částí vkladů. Takový zakladatel podpisem společenské smlouvy vlastně se svým ustanovením do této funkce vyslovuje souhlas. Proto není nutné, aby mu ostatní zakladatelé k výkonu této funkce udělovali zvláštní pověření nebo s ním uzavírali zvláštní smlouvu a není ani nutné zvláštní prohlášení správce, že se svým ustanovením do funkce správce vkladu souhlasí. V každém případě si však zakladatel určený za správce vkladů musí uvědomit, že s výkonem této funkce je spojena řada povinností. Z tohoto důvodu by mělo být v zájmu nejen zakladatele, ale i v zájmu všech ostatních zakladatelů, pečlivě vybírat osobu za správce vkladu s ohledem na její morální předpoklady a dále upravit práva a povinnosti správce vkladu pokud možno podrobně, protože tato úprava se v zákoně nenachází.

3.1 Časový okamžik ukončení činnosti správce vkladu

Funkce správce vkladu, jak již bylo výše uvedeno, zaniká okamžikem vzniku společnosti, tedy zápisem do obchodního rejstříku. Po této době správce vkladu již

¹ Právní rozhledy – Milan Břeň, název článku: Správce vkladu u společnosti s ručením omezeným, 1999

nemůže přebírat další platby k doplacení nesplacených vkladů společníků. Ovšem na druhou stranu to neznamená, že jeho výkon fakticky končí, neboť výkon funkce správce vkladu může skončit nejdříve splněním své správcovské povinnosti, a to předáním splacených vkladů společnosti. K ukončení funkce správce vkladu může dojít také tím, že společnost nevznikne, v daném případě např. když návrh na zápis do obchodního rejstříku nové společnosti byl pravomocně zamítnut. V tomto případě má správce ještě povinnost vrátit zakladatelům jejich splacené vklady včetně plodů a užitků dle § 60 odst. 3 obch. Zák..

3.2 K otázce ručení správce vkladu

Zákonné ručení postihne i toho správce vkladu, který by vydal písemné prohlášení a v něm uvedl, že nepeněžitý vklad byl splacen, přestože ke splacení vůbec nedošlo nebo sice došlo, ale v menším rozsahu. Pro vznik ručení není podstatné, zda správce vkladu vydal nepravdivé potvrzení vědomě nebo nevědomě. Rozhodující je, že prohlášení správce vkladu je objektivně nepravdivé. Na ručení správce vkladu se použijí podle § 312 obch. zák. ustanovení o ručení § 305 až 311 obch. zák. Novelou obch. zák. účinnou od 1.1.2001 bylo ručení správce vkladu omezeno, jak co do výše, tak co do doby trvání. Rozsah ručení je dán rozdílem výší částky, která byla skutečně splacena a částkou, kterou uvedl v prohlášení o splacení vkladu. U nepeněžitých vkladů bude správce vkladu uvádět jen skutečnost, zda byl či nebyl určitý nepeněžitý vklad splacen, aniž by se vyjadřoval k jeho hodnotě.

Správce vkladu dle § 60 odst. 4 obch. Zák. ručí za závazky věřitelům společnosti po dobu pěti let od zápisu společnosti do obchodního rejstříku.

Správce tedy takto ručí jak v případě, kdy nepravdivé prohlášení vydal úmyslně, tak i v případě, kdy se tak snad stalo v důsledku jeho nedbalosti. Nutno konstatovat, že takové případy v praxi se již vyskytly, kdy správce prohlásil, že převzal finanční prostředky na splacení vkladů od zakladatelů, k čemuž však nedošlo, jak se později v řízení prokázalo. Proto je praxe rejstříkového soudu taková, že soud požaduje, aby k návrhu na zápis společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku byl jako příloha k prohlášení správce vkladu u peněžitých vkladů doložen i doklad banky o složení těchto finančních prostředků na zvláštní účet u banky s odkazem na § 109 odst. 3 obch. Zák.

Správce vkladu je však kromě uvedené odpovědnosti soukromoprávního charakteru odpovědný i trestně a trestně postižitelný. Na tyto případy pamatuje § 254 odst. 1 trestního zákoníku, který upravuje skutkovou podstatu trestného činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění. K tomu, aby bylo možné správce vkladu trestně stíhat za tento trestný čin, je však nutné, aby u něho byl po subjektivní stránce dán úmysl, neboť nedbalost trestní odpovědnost správce za uvedený trestný čin nezakládá.

V případě, že správce vkladu ve lhůtě uvedené ve smlouvě nebo zakladatelské listině nepředá vklady společnosti bez zbytečného odkladu po zápisu společnosti do obchodního rejstříku, a to předmět vkladu včetně výnosů a užitků, postihuje správce vkladu následek prodlení se splněním dle § 365 obchodního zákoníku. V případě, že správce vkladu dobrovolně prodlení neuhradí, může se společnost domáhat soudní cestou předání vkladu .

3.3 Přejed majetku na společnost , splacení vkladu

Majetek, který je předmětem vkladu nemůže na společnost přejít dříve, než okamžikem vzniku společnosti. Takovým majetkem mohou být jednak finanční prostředky, věci movité (např, strojní zařízení). Výjimky z tohoto přechodu majetku upravují zvláštní zákony, které mají postavení speciálního zákona vůči obecnému obchodnímu zákoníku.

Takovým speciálním vlastnickým právem, které nepřechází okamžikem vzniku společnosti jsou :

1) vlastnické právo k nemovitostem, které je předmětem evidence katastru nemovitostí a které přechází na společnost až vkladem do katastru nemovitostí. Povolení vkladu do katastru nemovitostí upravuje zák.č. 265/1992 Sb o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, zák.č. 344/1992 Sb. o katastru nemovitostí včetně prováděcí vyhl. č. 190/1996 Sb. Dle § 33 odst. 1 písm.g) cit. vyhlášky je vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí zapisován na základě prohlášení vkladatele s úředně ověřeným podpisem o vložení nemovitosti do základního kapitálu obchodní společnosti včetně zakladatelského dokumentu společnosti o přijetí nemovitosti do majetku společnosti

2) majetkové hodnoty, ke kterým se nabývá příslušné právo až zápisem do zvláštní evidence. Dle § 1 zák.č. 265/1992 Sb. se k nemovitostem evidovaným v

katastru nemovitostí zapisuje vedle vlastnického práva i zástavní právo, právo odpovídající věcnému břemeni, předkupní právo

3) z úpravy průmyslových práv lze dovodit, že ochranná známka, patent na vynález, průmyslový vzor a užitný vzor nebo užívací právo na základě licenční smlouvy k těmto nehmotným statkům přechází na společnost až dnem zápisu smlouvy Úřadem průmyslového vlastnictví do příslušného rejstříku. Právní ochrana je upravena v zák.č. 527/1990 Sb ve znění zák.č. 116/2000 Sb. O vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích

4) převod vlastnictví a zřízení zástavního práva k námořnímu plavidlu podle zák.č. 61/2000 Sb.

Od přechodu nepeněžitých vkladů na společnost je třeba odlišovat splacení nepeněžitého vkladu.

Ust. § 60 odst. 2 obchodního zákoníku upravuje splacení nepeněžitých vkladů. Právní úprava splacení vkladu nemovitostí byla začleněna do obchodního zákoníku novelou č. 142/1996 Sb. účinnou od 1.7.1996. Právní úpravou účinnou od 1.1.2001 došlo ke komplexní úpravě splácení nepeněžitých vkladů do společnosti. Tuto právní úpravu lze rozčlenit následovně:

- a) splácení nepeněžitých vkladů nemovitostí
- b) splácení nepeněžitých vkladů movitými věcmi
- c) splácení ostatních nepeněžitých vkladů jako je podnik a know-how

a) V praxi činil postup při splácení nepeněžitého vkladu nemovitostí dost značné problémy a nebylo zřejmé, jaké povinnosti v tomto případě nese správce vkladu. Z ustanovení § 59 odst. 2 obchodního zákoníku vyplývá, že nepeněžitý vklad musí být splacen ještě před zápisem výše základního kapitálu do obchodního rejstříku, tedy před vznikem společnosti. K tomu, aby nepeněžitý vklad, jehož předmětem je nemovitost byl řádně splacen, je určitý zákonem stanovený postup. Předně musí vkladatel v souladu s § 60 odst.1 obchodního zákoníku učinit písemné prohlášení o tom, že přesně specifikovanou nemovitost vkládá do základního kapitálu založené společnosti a že touto nemovitostí splácí svůj nepeněžitý vklad k vytvoření základního kapitálu založené společnosti. Časově tedy musí následovat

prohlášení vkladatele poté, co došlo již k podpisu zakladatelského dokumentu o založení společnosti. Samotné prohlášení vkladatele ke splacení nepeněžitého vkladu nemovitostí však nestačí. Toto prohlášení s úředně ověřeným podpisem o vkladu nemovitosti do základního kapitálu společnosti musí vkladatel předat správci vkladu a dále ještě mu musí předat nemovitost, která je předmětem tohoto nepeněžitého vkladu. Jedná se o zápis o předání a převzetí nemovitosti po provedení fyzické kontroly. Teprve splněním prohlášení o předání nemovitosti správci vkladu je dle zákona vklad splacen. Tento druhý krok v praxi zpravidla probíhá tak, že v prohlášení prohlásí vkladatel, že nemovitost předává správci vkladu a správce vkladu prohlásí, že tuto nemovitost od zakladatele přebírá.

Obchodní zákoník však nestanoví nic o tom, kdo by měl jménem společnosti tento splacený vklad převzít. Lze tedy dospět k závěru, že od správce tyto vklady přebírá jednatel společnosti, protože ten je statutárním orgánem společnosti a jedná jejím jménem. U akciové společnosti je tomu představenstvo společnosti. Správce vkladu předá statutárnímu orgánu společnosti jednatelem – u společnosti s ručením omezeným nebo představenstvu společnosti u akciové společnosti shora uvedené písemné prohlášení vkladatele o vložení nemovitosti do základního kapitálu společnosti.

Písemné prohlášení vkladatele nemovitosti bude pokladem pro zahájení řízení o povolení vkladu vlastnického práva k nemovitosti do katastru nemovitostí ve prospěch společnosti. Správce vkladu má v zákoně stanovenou povinnost předat splacené vklady bez zbytečného odkladu po vzniku společnosti. K přechodu vlastnického práva k nemovitosti z vkladatele na společnost dochází až vkladem do katastru nemovitostí.

b) u věcí movitých dochází ke splacení vkladu jeho fyzickým předáním správci vkladu

c) u ostatních nepeněžitých vkladů je vklad splacen uzavřením smlouvy o vkladu, vyjma podniku nebo jeho části a know-how. Zákon nestanoví náležitosti smlouvy o vkladu, měla by však přesně vymezovat majetková práva, která jsou

předmětem převodu. Smlouva o vkladu musí zajistit dohled správce vkladu nad předmětem vkladu. Musí umožňovat správci vkladu splacený vklad řádně spravovat. Je-li předmětem vkladu podnik nebo jeho část, nebo know-how, musí být vedle písemné smlouvy o splacení vkladu fyzicky předán a převzat podnik či jeho část. U know-how musí být předána i dokumentace, v níž je know-how zachyceno. Zápis o předání a převzetí podniku či jeho části nebo dokumentace zachycující know-how je podkladem pro rejstříkový soud. Podpisy obou stran na zápisu o předání a převzetí nepeněžitěho předmětu vkladu nemusí být úředně ověřeny.

U správce vkladu vkládaného podniku poněkud složitější situace nastane v případě, kdy je podnik vkládán jako nepeněžitý předmět do nově zakládané společnosti. V daném případě správce vkladu spravuje celý podnik do doby zápisu nově zakládané společnosti do obchodního rejstříku. Pakliže by nově zakládaná společnost byla založena pouze jediným společníkem, právnickou osobou, která vkládá podnik do nově zakládané společnosti, byl by v daném případě i správcem vkladu zakladatel, tudíž jedna a tatáž osoba. Složitější by nastala situace v případě, kdy by zakládajícími společníky nově vzniklé společnosti byli dva i zakladatelé a nebo více zakladatelů. Správcem vkladu by v daném případě byla osoba odlišná od vkladatele podniku. Vzniká otázka, zda musí být správci vkladu udělena generální plná moc ke všem úkonům, k nimž dochází při provozu podniku tak, aby mohl efektivně vykonávat správu vkladu do doby zápisu nově vznikající společnosti do obchodního rejstříku. Zákonná úprava obchodního zákoníku tuto situaci neřeší. Vystává otázka, jakou faktickou funkci správce vkladu v daném případě vykonává nad podnikem, jakož to nepeněžitým vkladem. Zda se bude jednat pouze o dohled nad provozem podniku do doby, než bude zapsána nově vznikající společnost do obchodního rejstříku, či zda vykonává správce funkci dohledu nad chodem a řízením celého podniku. Touto otázkou se rovněž zabýval v časopise Právní rozhledy autor Milan Břeň ve svém článku nazvaném „Podnik jako předmět nepeněžitých vkladů“.

Na danou problematiku si dovoluji ve své práci vyslovit svůj názor.

Domnívám se, že funkce správce vkladu dle § 60 odst. 1 Obchodního zákoníku je funkcí speciální, kterou osoba pověřená k výkonu této funkce v zakladatelské listině jaksi formálně činí dohled nad majetkem, který má být

předmětem vkladu do společnosti, v daném případě nad vkládaným podnikem. Vzhledem k speciálnímu charakteru právní úpravy správce vkladu, k jeho postavení a omezené činnosti a k jejímu účelu, pro který byla v obchodním zákoníku tato funkce zakotvena, nepřísluší správci vkladu fakticky vkládaný podnik řídit, a to z praktických důvodů, neboť tato osoba nemusí být seznámena s činností vkládaného podniku. Dále v případě, že vkládaný podnik je rozsáhlým podnikem s vysoce specializovaným předmětem činnosti, jejíž činnost řídí kolektivní orgán, je prakticky nemožné, aby po dobu výkonu funkce správce vkladu fakticky chod podniku, který může být velký výrobní podnik, řídila pouze jedna osoba, která není obeznámena s chodem a činností vkládaného podniku. Proto zastávám názor, že správce vkladu podniku při vkladu podniku do nově zakládané společnosti, činí pouze dohled nad řízením toho podniku, neboť se jedná o činnost vysoce odborně náročnou, která klade na osobu správce vysoké nároky. Záleží tedy na podmínkách, které jsou stanoveny správci vkladu ve smlouvě o vkladu vkladatelem podniku.

Podnik dle § 5 obch. Zák. tvoří peněžité, nepeněžité hodnoty a samozřejmě i zaměstnanci společnosti, tedy pracovní síly, práva a jiné majetkové hodnoty. V případě, že nedojde k zápisu společnosti do obchodního rejstříku, nedojde ani k vložení podniku do nové společnosti. Za takové situace bude i nadále vedení společnosti, jeho kolektivní orgán, vykonávat řídicí činnost tohoto podniku. Podnik bude nadále fungovat a správci zanikne pouze právo dohledu nad tímto vkládaným podnikem. Tento svůj názor dovozují i z níže citované právní věty:

Jestliže zakladatel vložil do společnosti podnik (59 obch. Zák.) , je oprávněn podnik provozovat až do okamžiku, kdy předmět vkladu přejde na společnost, nebylo-li dohodnuto něco jiného.

Okamžikem vzniku společnosti na ni přejdou i práva a závazky vzniklé při provozování vkládaného podniku do vzniku společnosti¹.

3.4 Praxe rejstříkových soudů

Praxe rejstříkových soudů je taková, že požadují, aby v návrhu na zápis společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku bylo doloženo jednak prohlášení správce vkladu a dále jako příloha výpis z účtu příslušné banky, ke které byly finanční prostředky složeny. Tato povinnost, aby o stavu účtu bylo bankou

¹ rozhodnutí NS 29 Odo 717/2002

vydáno potvrzení (výpis z účtu, který je přikládám k návrhu na zápis do obchodního rejstříku) vedle prohlášení správce vkladu, není zákonem stanovena. Dle § 60 odst. 4 obchodního zákoníku lze považovat za postačující prohlášení správce vkladu o tom, jaká část vkladů byla splacena, a to jednotlivými zakladateli. Povinnost předložení výpisu z účtu by mohla být stanovena rejstříkovým soudem pouze na základě toho, že by tento soud pojal pochybnosti o správnosti prohlášení správce vkladu a předložení takového důkazu (výpisu z účtu) by si vyžádal. Praxe rejstříkových soudů je taková, že výpis z účtu pro společnost se vyžaduje jako příloha k návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku. Taková praxe ovšem nemá oporu v obchodním zákoníku. Povinnost zřídit zvláštní účet je uložena v § 163a odst. 4 obch. zák. u akciových společností. U společností s ručením omezeným je v § 109 odst. uvedeno, že se ust. § 163a odst. 4 obch. zák. použije pouze přiměřeně.

Rozdíl mezi ustanoveným správcem vkladu z řad zakladatelů a bankou je v tom, že banka samozřejmě svou činnost spojenou s výkonem funkce správce vkladu nebude vykonávat zadarmo, ale za úplatu sjednanou ve zvláštní smlouvě. K jejím náležitostem bude tedy patřit i závazek přijmout do své správy splacené peněžité vklady, nebo jejich části, umožnit složení těchto částek na otevřený zvláštní účet, splacené vklady spravovat. Na druhé straně bude obsahem zmíněné smlouvy závazek zakladatelů zaplatit bance za tuto činnost úplatu. Proto je vhodné, aby zakladatelé takovou skutečnost s bankou předem projednali, aby později např. banka neodmítla funkci správce vykonávat anebo zakladatelům se nezdála odměna za výkon funkce bankou příliš vysoká. Je-li však správcem vkladu ustanoven některý ze zakladatelů, praxe je taková, že zpravidla tento správce vkladu za výkon své činnosti před vznikem společnosti nepožaduje finanční odměnu, byť na ni má právo. Lze tedy uzavřít, že v daném případě pro společnost finančně méně náročné ustanovení správcem vkladu jednoho ze zakladatelů.

Pro akciovou společnost jednoznačně platí ust. § 163a odst.4 obch. Zák. Peněžité vklady, jimiž se splácí emisní kurz akcií, musí být splaceny na zvláštní účet u banky, který za tím účelem zřídí správce vkladu na firmu zakládané společnosti. Banka neumožní disponovat s finančními prostředky dříve, než bude společnost zapsána do obchodního rejstříku.

3.5 Odměna za výkon funkce

Správci za výkon funkce odměna náleží. Při úvaze, zda správci vkladu odměna za jím provedenou činnost náleží, je třeba přihlídnout i k tomu, že mu obchodní zákoník ukládá řadu povinností a s jejich případným nesplněním spojuje určité odpovědnostní důsledky. Správce musí svou činnost vykonávat na profesionální úrovni, v souladu se zákonem a při takovém způsobu výkonu funkce je pro obchodní vztahy typická úplatnost (výkon funkce jednatele). Avšak ze stávající platné právní úpravy nárok na odměnu správci je obtížné dovodit. Proto pokud společenská smlouva neobsahuje ujednání o odměně správce za jím vykonanou činnost, názor vyslovený profesorem K. Eliášem je takový, že nárok na odměnu správci zřejmě nevznikne¹. Otázkou je, kdo by byl povinen k zaplacení případné odměny správci. Vzhledem k tomu, že správce přebírá vklady od zakladatelů a spravuje je pro ně za účelem jejich pozdějšího předání společnosti a že tuto činnost tedy vlastně vykonává pro samotné zakladatele, nikoli pro společnost, která ještě nevznikla a vzhledem k tomu, že případná odměna správce by vlastně byla určena již ve společenské smlouvě, jejímiž smluvními stranami jsou všichni zakladatelé, je zřejmé, že povinnost zaplatit správci vkladu odměnu za jím vykonanou činnost budou mít přímo zakladatelé společnosti. V daném případě se tedy nejedná o takový závazek, který by přecházel na nově vzniklou společnost dle § 64 obchodního zákoníku.

Z ustanovení § 571 obchodního zákoníku vyplývá i právo správce vkladu na úplatu za správu vkladu. Jestli-že nebyla výše úplaty sjednána, má správce vkladu právo na obvyklou úplatu v době uzavření smlouvy za činnost, kterou vykonával pro společnost při správě vkladu. Správci vznikne nárok na úplatu za řádně vykonávanou činnost, k níž byl povinen, bez ohledu na očekávaný výsledek. K zaplacení úplaty jsou zavázáni všichni zakladatelé společně a nerozdílně.

Dále z ustanovení § 572 obchodního zákoníku vyplývá správci vkladu právo i na náhradu nutně nebo účelně vynaložených nákladů v souvislosti se správou vkladu. Takovými náklady mohou být pojistné, udržovací náklady nemovitosti apod. Pro případ předpokládaných větších výdajů spojených se správou, může požadovat správce po uzavření smlouvy přiměřenou zálohu.

¹ Milan Břeň, článek „Správce vkladu u společnosti s ručením omezeným“, Právní rozhledy, 1999

3.6 Zajištění finančních prostředků na správu vkladu

Neřešenou otázkou v obchodním zákoníku je způsob zajištění finančních prostředků na správu vkladu, tedy prostředků nutných na opatrování, úschovu či správu věcí předaných správci vkladu jako nepeněžitě vklady (např. pojištění věci). Tato otázka by měla být řešena přímo ve společenské smlouvě samotnými zakladateli společnosti, nebo ve smlouvě uzavřené se správcem vkladu. V praxi se může stát, že správce v rámci své profesionální péče o převzaté věci bude nucen na jejich správu a opatrování vynaložit určité finanční prostředky. Na správci nelze požadovat, aby tyto prostředky vynakládal ze svého, což lze dovodit i ze samotné funkce správce vkladu, který pouze „opatruje“ tyto věci avšak je nevlastní. Vlastníkem těchto věcí zůstává nadále zakladatel, který tyto věci použil ke splacení svého nepeněžitě vkladu. Proto by to právě měl být zakladatel a vlastník těchto věcí, který náklady spojené se správou takových věcí ponese ze svého, a to až do doby jejich předání společnosti. Tento závěr lze dovodit i z toho důvodu, že zakladatel jako vlastník předmětných věcí, pokud by tyto věci měl u sebe (ve své držbě), musel by tyto prostředky na údržbu a opatrování věcí stejně vynaložit.

Naopak správce s předanými věcmi jakožto nepeněžitými vklady nesmí nakládat jako s věcmi vlastními, to znamená, že nesmí tyto věci zcizit, čerpat z nich plody a užitky apod. Náklady spojené se správou splaceného nepeněžitě vkladu zakladatelem nebo více zakladateli by bylo účelné, kdyby byla řešena přímo v samotné společenské smlouvě. Rovněž tak by mělo být ve společenské smlouvě upraveno např. pojištění nepeněžitých věcí a podobně. Praxe však je taková, že společenská smlouva o založení společnosti neupravuje v převážné většině případů ani odměnu správce vkladu, ani zajištění finančních prostředků na správu vkladu. Je na uvážení správce vkladu, zda poskytnutí výše zálohy dohodne pouze s vkladatelem nepeněžitě vkladu či se zakladateli společnosti.

4 Vklad – pojem vkladu, předmět vkladu, využitelnost vkladu, druhy vkladů a rozsah splacení vkladů

Právní institut vkladu společníka do obchodní společnosti je upraven v § 59 obchodního zákoníku. Dle citovaného ustanovení obchodního zákoníku je vkladem společníka souhrn peněžních prostředků (dále jen peněžitý vklad) nebo jiných penězi ocenitelných hodnot (dále jen nepeněžitý vklad), které se určitá osoba

zavazuje vložit do společnosti za účelem nabytí nebo zvýšení účasti ve společnosti. Prostřednictvím vkladu je vyjádřeno, že uvedené vztahy jsou majetkové povahy a že právní postavení společníka (osoby vkladatele) ve společnosti má v zásadě majetkový základ. Pod pojmem vklad je třeba rozumět předmět vkladu, tedy peněžité nebo nepeněžité plnění, které se společník zavazuje poskytnout společnosti a společnost se zavazuje toto plnění přijmout. Pojmem vklad společníka se tedy rozumí souhrn peněžních prostředků nebo penězi ocenitelných hodnot zcizitelných (vložitelných do společnosti), hospodářsky využitelných ve vztahu k předmětu podnikání, které se společník zavazuje do společnosti vložit. Pojmem vklad v obchodním zákoníku je třeba dále rozumět označení pro vkladovou povinnost společníka. Jedná se tedy o závazek společníka vyplývající z právních skutečností, které vedou buď k založení společnosti anebo ke zvýšení základního kapitálu společnosti. Závazková povaha vkladu je zřejmá z ustanovení obchodního zákoníku, které upravuje lhůty pro splacení vkladů a následky nesplnění těchto vkladových závazků.

Pojem vklad lze chápat i jako majetkový základ podílu společníka ve společnosti, tedy číselné vyjádření rozsahu zdrojů, které společník poskytl společnosti a které zůstává po dobu trvání společnosti konstantní a mění se, vyjma zvyšování nebo snižování základního kapitálu. Tento vklad jako majetkový základ podílu společníka na společnosti je v zásadě rozhodující i pro právní postavení společníka ve společnosti a jeho účasti na výsledcích hospodaření společnosti.

Vklad lze chápat jako právní vztah mezi společníkem a společností, v níž vkladová povinnost společníka představuje současně i závazek poskytnout společnosti zdroje vlastního financování jejího majetku a souhrn všech těchto závazků tvoří v peněžním vyjádření (v korunách) základní kapitál společnosti. Protiváhou takového závazku společníka je potom získání účasti na společnosti (nebo popřípadě zvýšení účasti na společnosti v případě zvýšení základního kapitálu společnosti). Uvedené znaky vkladu jsou zachyceny jednak v ustanovení § 58 odst. 1 obchodního zákoníku, z něhož vyplývá, že plnění vkladové povinnosti společníků tvoří v peněžním vyjádření základní kapitál společnosti. V ustanovení § 59 odst. 1 obchodního zákoníku je pak zachyceno účelové zaměření vkladu k posílení účasti společníka na společnosti.

Slovenská právní úprava navíc stanoví povinnost vkladateli uhradit do 90 dnů hodnotu vkladu v penězích v případě, že společnost k nepeněžitému vkladu nenabyla vlastnické právo. Dále stanoví, že statutární orgán společnosti je povinný podat do 15 dní návrh na vklad vlastnického práva k vložené nemovitosti.

4.1 Vymezení vkladu

1. Vklad je spjat se základním kapitálem společnosti. Změny ve velikosti vkladů u jednotlivých společníků se vždy odrazí ve změně velikosti základního kapitálu společnosti.

2.

Vklad je spjat s účastí společníka na společnosti. Rozsah plnění, k němuž se společník při převzetí povinnosti poskytnout vklad zavázal, je vyjádřením účasti společníka na společnosti. Uvedená účast je v zákoně vyjádřena pojmem podíl. Vklad je tak nezbytný pro vznik účasti společníka na společnosti, tedy nabytí podílu a v zásadě podmiňuje též rozsah této účasti na společnosti¹.

Z výše uvedené charakteristiky vkladu nelze tedy učinit závěr, že každá poskytnutá majetková hodnota, vložená společníkem do společnosti, má charakter vkladu. Vklad lze tedy charakterizovat jakožto projev vůle vkladatele, společníka nebo budoucího společníka, který poskytované plnění považuje jako vklad směřující k vytvoření majetku společnosti. Hodnota majetku bude vyjádřena výší základního kapitálu společnosti a splacením tohoto vkladu společníku vzniká jeho účast na společnosti v případě založení společnosti. V případě zvýšení základního kapitálu společnosti dochází k posílení jeho pozice uvnitř této společnosti.

4.2 Emisní ážio

V případě, že společník splácí svůj vklad nepeněžitým vkladem do společnosti, ať už při založení společnosti nebo při zvýšení základního kapitálu společnosti a hodnota tohoto nepeněžitého vkladu je vyšší než hodnota vkladu, kterou se zavázal do společnosti vložit a splatit ji, uvede v písemném prohlášení částku, která se započítává na jeho vklad. Zbylá část hodnoty vkladu nad rámec jeho vkladové povinnosti představuje takzvané emisní ážio. Toto emisní ážio může být v penězích vráceno společníkovi a nebo může tvořit rezervní fond.

¹ Eliáš, Bartošíková, Pokorná a kol. : Kurz obchodního práva, C. H. Beck, 2003

4.3 Druhy vkladů

Vymežit druhy vkladů lze podle jejich právní povahy. Vklady lze tedy dělit na dvě základní skupiny : a) Vklady peněžité

b) Vklady nepeněžité

a) Vklady peněžité

Peněžitým vkladem se rozumí určitá peněžítá částka, kterou společník vkládá do společnosti a se kterou společnost následně disponuje. Tato částka může být poskytnuta buďto v korunách a nebo v zahraničních měnách. V případě, že je vklad vyjádřen v zahraniční měně, musí být stanoven i korunový ekvivalent poskytnuté částky. Tato povinnost vyplývá z ustanovení § 58 odst. 1 Obchodního zákoníku, neboť základní kapitál, jehož součástí je i vklad, musí být vyjádřen v jednotkách české měny. Pokud je vklad splácen v zahraniční měně, může vzniknout problém, jaký kurs použít. Může být sporné, zda má být použit kurs v den splacení vkladu nebo jeho části, nebo až den vzniku společnosti. Dle mého názoru dnem splacení vkladu by měl být proveden i kursový přepočítání na českou měnu. Společnost přepočítává zahraniční měnu na českou měnu na základě aktuálního kursu vyhlášeného Českou národní bankou.

Vklady, u nichž není poskytována přímo určitá peněžítá částka, tedy vklady, kde předmět plnění nečinní finanční prostředky- peníze, jsou vklady nepeněžitými, a to i tehdy, když představují titul pro peněžité plnění a jsou ohodnoceny nominální hodnotou. Takovými „speciálními vklady“ , které by mohly být podřazeny pod peněžité vklady, jsou vklady dluhopisů či směnek nebo vklady pohledávek s výjimkou pohledávky společníka vůči společnosti dle § 59 odst.8 Obchodního zákoníku nazvané kapitalizace pohledávky.

b) Vklady nepeněžité

Nepeněžité vklady se dělí na vklady : hmotné - movité

- nemovité věci

nehmotné (práva a jiné majetkové hodnoty)

Věci movité (např.stroje a zařízení) a věci nemovité (např. stavby, pozemky) jsou definovány v § 119 obč. zákoníku.

K nehmotným vkladům tedy patří takové předměty, které nelze podřadit pod výše uvedené složky. Mezi takovéto nehmotné vklady lze podřadit zejména cenné papíry a obchodní podíly na společnostech s ručením omezeným. Nehmotnými vklady jsou též průmyslová práva, know-how, vynálezy a ochranné známky.

Pro nepeněžitě vklady je způsob jejich ocenění otázkou prvořadého významu. U kapitálových společností by nemělo docházet k nadhodnocení ani k podhodnocení nepeněžitých vkladů a tím i k chybnému stanovení výše základního kapitálu společnosti. V případě, že by nepeněžitě vklady byly podhodnoceny znamená to, že výše základního kapitálu zapsaná v obchodním rejstříku (včetně vkladů společníků) by byla nižší, než skutečná hodnota poskytnutých nepeněžitých vkladů, společnost má k dispozici větší majetek než je základní kapitál zapsáný v obchodním rejstříku. V případě nadhodnocení nepeněžitých vkladů bude základní kapitál společnosti, zapsaný v obchodním rejstříku, nižší než je skutečná hodnota nepeněžitých vkladů. V prvním případě tedy nedojde k ohrožení činnosti společnosti ani ke snížení právní jistoty třetích osob v důvěru v zápis do obchodního rejstříku. V druhém případě dochází ke zkreslení majetkových poměrů dané společnosti již při vzniku společnosti. Za tímto účelem docházelo k postupné právní úpravě v obchodním zákoníku tak, aby nepeněžitě vklady nemohly být nadhodnocovány. Proto obchodní zákoník upravuje způsob oceňování nepeněžitých vkladů v § 59 Obchodního zákoníku a rovněž tak upravuje, které majetkové hodnoty mohou být považovány za vklady do společnosti.

Právní úprava § 59 obchodního zákoníku ve vztahu ke vkladu společníka doznala od roku 1992 postupných změn. Byla to reakce na problémy, které v praxi s nepeněžitými vklady vznikaly. Právní úprava vkladů a oceňování nepeněžitých vkladů byla v obchodním zákoníku, účinném k 1.1.1992, dá se říci, příliš kusá a ocenění nepeněžitěho vkladu ponechávala na vůli společníků. Tehdy platná právní úprava určovala, že společenská smlouva nebo zakladatelská listina musí obsahovat způsob ocenění nepeněžitěho vkladu. Ve společenské smlouvě tedy musel být stanoven předmět vkladu, způsob stanovení jeho ceny v penězích a částka, která se

započítává na vklad společníka. To platilo u společnosti s ručením omezeným. Pro akciové společnosti platilo, že ocenění nepeněžitého vkladu v zakladatelské smlouvě mělo být doloženo odborným odhadem. Zákon tedy výslovně neobsahoval žádné pravidlo, které by určovalo, co může být předmětem nepeněžitého vkladu a jeho ocenění ponechávalo zcela na libovůli společníků. Nehledě na skutečnost, že v té době (1992-1996) neexistovali znalci či znalecké ústavy (mimo jednoho nadnárodního), kteří by oceňovali nehmotné vklady.

Praxe byla tehdy taková, že zakladatelé společnosti se dohodli, že vloží do společnosti movité věci nepatrné hodnoty. Usoudili, že tato movitá věc má hodnotu několikanásobně vyšší. S takto vzájemně dohodnutou cenou, ať již účelově stanovenou, či z neznalosti, založili společnost s nadhodnoceným základním kapitálem (tehdy základním jměním), která pak byla následně zapsána do obchodního rejstříku. Vzhledem k tomu, že tato právní úprava § 59 Obchodního zákoníku byla zakladateli společností zneužívána, vyvolala tedy praxe novelu právní úpravy obchodního zákoníku. K této novele účinné od 1.7.1996 došlo zákonem č.142/1996 Sb. Tato novela právní úpravu vkladu společníka, upravenou v § 59 Obchodního zákoníku, zpřísnila, neboť výslovně specifikovala, co může být nepeněžitým vkladem. Vyjádřila, že nepeněžitým vkladem může být pouze penězi ocenitelná hodnota, kterou může společnost hospodářsky využít. Výslovně stanovila, že vklady spočívající v závazcích provedení prací nebo poskytnutí služeb, jsou zakázány. Rovněž tak tato novela upravila požadavek na vyjádření hodnoty nepeněžitého vkladu ve společenské smlouvě nebo v zakladatelské listině. Rozšířila právní úpravu nepeněžitého vkladu o povinnost stanovit hodnotu nepeněžitého vkladu do společnosti, a to jak společnosti s ručením omezeným, tak akciové společnosti na základě posudku znalce. Dále vymezila případy, kdy se dokonce vyžadovaly posudky dvou znalců a stanovila obsahové náležitosti znaleckého posudku. Tak tomu bylo v případě, kdy hodnota nepeněžitého vkladu přesahovala 10 mil. Kč, pokud předmětem vkladu byl podnik nebo jeho část a dále, bylo-li předmětem vkladu know-how.

Druhou velkou novelizací právní úpravy nepeněžitých vkladů do společnosti přinesl zákon č.370/2000 Sb. Základní změnu, kterou přinesl, byl požadavek, aby znalec pro ocenění každého jednotlivého případu byl jmenován soudem. Touto

novelou účinnou od 1.1.2001 bylo dosaženo souladu českých právních předpisů s požadavky směrnice č.77/91 EHS ve věci nepeněžitých vkladů do obchodních společností. Požadavek jmenování dvou znalců byl novelou zák.č. 501/2001 Sb. zrušen. Byla však ponechána možnost navrhovateli podát návrh na jmenování více znalců. Nutno konstatovat, že česká právní úprava je ještě náročnější, neboť požadavky na nepeněžitý vklad, oceněný znalcem jmenovaným soudem, jsou stanoveny pouze u akciových společností, kdežto česká právní úprava tyto požadavky vztahuje i na nepeněžitý vklad u společnosti s ručením omezeným.

4.3.1 Předmět nepeněžitého vkladu

Současná právní úprava definuje v § 59 odst. 2 Obchodního zákoníku co může být nepeněžitým vkladem do společnosti. Nepeněžitým vkladem může být jen majetek, jehož hospodářská hodnota je zjištělná a který může společnost hospodářsky využít ve vztahu k předmětu podnikání.

Výslovně právní úprava specifikuje, které vklady jsou zakázány. Jedná se o vklady spočívající v závazcích týkajících se provedení prací nebo v poskytnutí služeb. Předmět, poskytovaný společnosti jako nepeněžitý vklad, by proto měl mít k předmětu podnikání společnosti vztah a předmětu podnikání společnosti by měl sloužit např. nemovitost, která by měla sloužit jako prostor k podnikání, nebo osobní automobil, který by měl být používán pro obchodní cesty statutárních orgánů společnosti, nebo textilní stroje sloužící k předmětu činnosti textilní výroby. S odkazem na citované ustanovení zákona nelze tedy považovat za přípustné, aby na společnost byly převáděny věci (jakožto nepeněžitý vklad) nebo jiné majetkové hodnoty, které by samy o sobě nebyly pro společnost využitelné. Teprve jejich zpeněžením by výtěžek z tohoto prodeje představoval zdroj finančních prostředků pro společnost. Takovým protizákonným nepeněžitým vkladem do společnosti, jejímž předmětem je výroba elektromotorů, by byl vklad např. umělecký obraz. Takovýto vklad by byl pro společnost naprosto nevyužitelný, nesouvisel by s předmětem podnikání, neboť teprve prodejem tohoto obrazu by společnost získala finanční výtěžek, který by mohl být použit pro předmět podnikání společnosti např. na nákup elektrosoučástek .

Naplnění litery zákona § 59 Obchodního zákoníku, tedy využitelnosti předmětu nepeněžitého vkladu ve vztahu k předmětu podnikání společnosti,

prověřovaly rejstříkové soudy v rámci návrhů na zápis nově zapisovaných společností do obchodního rejstříku nebo při zápisech zvýšení základního kapitálu novými nepeněžitými vklady do obchodního rejstříku. Tato přezkumná činnost rejstříkových soudů byla novelou zákona č.216/ 2005 Sb. oslabena. Jsem toho názoru, že v současné době je právní úprava využitelnosti předmětu vkladu jaksí „bezzubá“. Není zde orgán, který by tuto využitelnost přezkoumával. Nicméně by to měli být zejména notáři, kteří notářským zápisem činí rozhodnutí o založení společnosti. Měli by zkoumat, zda jsou splněny veškeré podmínky pro založení společnosti tedy i splnění podmínky nepeněžitého vkladu ve vztahu k předmětu činnosti společnosti. Totéž platí i pro zvýšení základního kapitálu společnosti nepeněžitými vklady. V současné době je praxe rejstříkových soudů taková, že i přesto zkoumají, zda jsou naplněny podmínky § 59 obchodního zákoníku, zda nepeněžitý vklad společníka je způsobilý být vkladem do společnosti ve vztahu k předmětu podnikání. Pakli-že tomu tak není, soud návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku zamítne. V případě pochybnosti vyzve rejstříkový soud jednatele společnosti, kteří o zápis společnosti do obchodního rejstříku žádají, aby prokázali hospodářskou využitelnost nepeněžitého vkladu v návaznosti na předmět podnikání společnosti. Důkazní břemeno je na navrhovateli. V mnoha případech bude moci navrhovatel prokázat hospodářskou využitelnost pouze prohlášením společnosti. Poté záleží pouze na rejstříkovém soudu, jak o využitelnosti nepeněžitého vkladu pro společnost rozhodne.

4.3.2 Nepřípustnost nepeněžitých vkladů

Obchodní zákoník v § 59 odst. 2 výslovně stanoví, které nepeněžitě vklady jsou nepřípustné. Nepřípustnými jsou nepeněžitě vklady spočívající v závazcích týkajících se provedení prací nebo poskytnutí služeb. Účelem této právní úpravy je bránit vzniku fiktivních vkladů, u nichž by bylo velmi obtížné i objektivní ocenění znaleckým posudkem nehledě na skutečnost, že samotný výkon činnosti či služeb nesplňuje požadavek, aby byl předmětem vkladu tento majetek.

4.3.3 Splacení nepeněžitých vkladů

Nepeněžitě vklady musí být splaceny před zápisem společnosti do obchodního rejstříku v celém rozsahu.

V případě, že není nemovitá věc předmětem evidence v katastru nemovitostí, lze za den splacení vkladu považovat den účinnosti smlouvy, která je právním důvodem k převodu vlastnického práva. Splácí-li se vklad před vznikem společnosti, přechází vlastnické právo podle speciálního ustanovení § 60 odst.1 Obchodního zákoníku až vznikem společnosti, to je zápisem do obchodního rejstříku.

Pokud by byl vklad splacen a na společnost nepřešlo vlastnické právo v době, kdy podle zákona nebo smlouvy mělo přejít, vzniká nový odpovědnostní závazek zaplatit hodnotu vkladu v penězích. Pohledávka na zaplacení hodnoty vkladu v penězích se stává splatnou bez zbytečného odkladu poté, co o to společnost společníka požádá, pokud nebyla dohodnuta doba plnění jinak.

Za takový případ lze dle mého názoru považovat zničení nemovitosti (např.povodní) před zápisem společnosti do obchodního rejstříku poté, co prohlášení vkladatele o vložení nemovitosti do založené společnosti byla již učiněna.

U věcí movitých lze považovat za splacení vkladu jejich předání správci vkladu před vznikem společnosti a nebo předání vkladu společnosti za existence společnosti. Vlastnické právo k věci movité přechází na společnost zásadně převzetím věci, pokud nebylo dohodnuto nebo zákonem stanoveno něco jiného. Při splacení vkladu před vznikem společnosti přechází vlastnické právo k movité věci předané správci vkladu podle § 60odst. 1 Obchodního zákoníku na společnost zápisem společnosti do obchodního rejstříku.

4.3.4 Znalec

Dle § 59 odst. 3 obchod. Zák. návrh na jmenování znalce podává zakladatel, budoucí zakladatel, nebo společnost (navrhovatel). Bez návrhu na jmenování znalce, nelze zahájit řízení soudem. Jedná se tedy o řízení návrhové a řízení nesporné.

Účastníky tohoto řízení jsou navrhovatel a znalec. Navrhovatelem by měla být společnost, do níž má být vložen nepeněžitý vklad. Soudní poplatek za návrh činí 2 000 Kč. Návrh na jmenování znalce pro ocenění nepeněžitého vkladu soudem musí splňovat obecné náležitosti dle § 42 odst. 4 o.s.ř. a § 79 odst. 1 o.s.ř. Návrh může, ale nemusí, obsahovat i určení znalce, jehož má soud jmenovat. Rozhoduje se v dané věci usnesením dle § 200 e) odst.3 o.s.ř. Dle § 9 odst. 3 písm. b) o.s.ř. a s odkazem na rozhodnutí NS je věcně příslušným soudem krajský nebo městský

soud. Místní příslušnost se řídí obecným soudem navrhovatele. Podle § 85 o.s.ř. je obecným soudem fyzické osoby okresní soud, v jehož obvodu má bydliště, u právnické osoby sídlo této společnosti¹.

Soud není vázán návrhem osoby znalce jmenovaného znalce. Soud může znalce odvolat na návrh společnosti, pakliže znalec porušil závažným způsobem své povinnosti. O návrhu na určení nebo odvolání znalce musí být rozhodnuto do 15 dnů od doručení návrhu soudu. Odměnu za zpracování znaleckého posudku hradí společnost. V případě, že nedošlo k zápisu společnosti do obchodního rejstříku, společnost nevznikla, hradí odměnu společně a nerozdílně zakladatelé společnosti. V případě, že nedojde k dohodě o výši odměny mezi znalcem a mezi navrhovatelem, určí ji soud na návrh kterékoli z navrhovatelů (společníků). Rozhoduje soud, který znalce jmenoval. Soud jmenuje znalce ze seznamu znalců, které jsou vedeny u Ministerstva Spravedlnosti a dále krajských soudů. U Krajských soudů je veden seznam znalců, v jejichž obvodu mají znalci bydliště. Jmenování znalce, stanovení výše odměny, náležitosti znaleckého posudku a podobně upravuje vyhláška č. 36/1967 Sb. a vyhl.č. 37/1967 Sb. V § 13 vyhl.č. 37/1967 Sb. se stanoví formální a obsahové náležitosti posudku. Náležitosti posudku nepeněžitého vkladu ještě doplňuje § 59 odst. 4 obch. Zák. Podle něhož znalecký posudek musí popisovat alespoň nepeněžitý vklad, použité způsoby ocenění, údaj o tom, zda hodnota nepeněžitého vkladu odpovídá alespoň úhrnu emisnímu kurzu akcií, které mají být vydány jako protiplnění za tento nepeněžitý vklad anebo částce, která má být započítána na vklad do základního kapitálu společnosti s ručením omezeným. Dále musí obsahovat částku, na který se nepeněžitý vklad oceňuje. Zákon tedy stanoví obligatorní náležitosti znaleckého posudku na ocenění nepeněžitého vkladu. To však neznamená, že by znalecký posudek nemohl obsahovat jiná vyjádření znalce.

Zákon rovněž neřeší způsoby (metody) ocenění. V odborné literatuře² byly řešeny dvě otázky. Jednak, které osoby konkrétní metody ocenění navrhují a jednak způsob použití jednotlivých metod oceňování. Autor článku uvádí, že možnost volby metody ocenění je dána zakladatelům. S tímto názorem nesouhlasím. Jednoznačně je na znalci, jakožto zpracovateli znaleckého posudku, které metody použije, protože

1 Judikát NS 35 Co 127/2007

2 Seifert Josef, Ocenění nepeněžitého vkladu, Právní praxe v podnikání, č. 9, 19997

vhodnost použitých metod musí ve znalcečím posudku náležitě zdůvodnit. Výběr mezi administrativními metodami ocenění a metodou tržního ocenění musí vycházet z předmětu ocenění ve vztahu k okolnostem, pro které je znalecký posudek zpracován.

Způsoby oceňování věcí, práv a jiných majetkových práv a majetkových hodnot včetně majetkových hodnot vyplývajících z práv k nehmotným statkům upravuje zákon č. 151/1997 Sb. o oceňování majetku

4.3.5 Nehmotné vklady

Nepeněžitými vklady mohou být i nehmotné statky, jako vynález, průmyslový vzor, užitný vzor, ochranná známka, odrůda rostlin nebo plemeno zvířete. Lze je označit jako průmyslová práva a jiné duševní vlastnictví, které zakládají jeho majiteli výlučné právo na využití vynálezu, průmyslového vzoru, ochranného označení. Mezi nehmotné vklady patří i know-how.

Práva k těmto předmětům mohou být podle příslušných zákonů převedena nebo může k nim být poskytnuta licence. Předpokladem k tomuto převodu je smlouva, jejíž účinnost je vázána na zápis do příslušného rejstříku. Zápis do příslušného rejstříku však může být proveden až po zápisu společnosti do obchodního rejstříku. Vynálezy a průmyslové vzory jsou upraveny zák.č.527/1990 Sb. Písemná smlouva o převodu nebo licenci nabývá účinnosti vůči třetím osobám zápisem do patentového rejstříku vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví.

4.3.6 Vklad nehmotného statku

Je-li předmětem vkladu převod samotného nehmotného statku, jako například převod patentu, užitného vzoru nebo ochranné známky, je v tomto případě vklad splacen nabytím účinnosti příslušné smlouvy zápisem do rejstříku vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví.

4.3.7 Vklad podílu v obchodní společnosti

Případem nepeněžitého vkladu, který zákon výslovně nezmiňuje, může být i obchodní podíl na společnosti s ručením omezeným a nebo podíl komanditisty v komanditní společnosti. V případě, že bude předmětem vkladu obchodní podíl, je

tento vklad splacen účinností smlouvy o převodu obchodního podílu mezi smluvními stranami. Předpokladem však je, že podíl musí být převoditelný na třetí osoby a pro společnost hospodářsky využitelný.

4.3.8 Vklad cenných papírů

Předmětem nepeněžitýho vkladu mohou být i cenné papíry. Pakliže dochází k vkladu cenných papírů do společnosti před jejím vznikem, tak tento vklad cenných papírů je splacen předáním těchto cenných papírů správci vkladu. Jedná-li se o akcie na jméno, je třeba na rubopisu těchto akcií uvést i zmocnění pro správce vkladu. U akcií na majitele v případě, že akcie jsou registrovány nyní u Centrálního depozitáře cenných papírů a.s. (dříve Středisko cenných papírů), dochází ke splacení účinností smlouvy o převodu cenného papíru.

Obchodní zákoník v § 59 upravuje vklad podniku, vklad pohledávky a know-how.

4.3.9 Vklad Know - how

Pojem know-how normy českého práva nikde explicitně nedefinují. Dle Právníckého slovníku¹ je know-how doslovně přeložené „jak na to, jak vědět“ a označuje nepatentované poznatky výrobní, organizační, obchodní receptury apod. vyplývající ze zkušeností. Pojem nemá český ekvivalent. Z hlediska majetkové hodnoty je nehmotným statkem „sui generis“. Mezi nejstarší mezinárodní smlouvy, které používají pojem know-how, patří tzv. Londýnská dohoda o německých patentech z roku 1946 publikovaná ve Sbírce zákonů pod č. 75/1947 Sb. V právním slova smyslu lze know-how podřadit k vynálezům a jejich ochraně dle zák.č. 527/1990 Sb. o vynálezech a zlepšovacích návrzích.

Lze dospět k závěru, že může být součástí obchodního tajemství, neboť know-how, které není utajováno a je všeobecně známé, nemůže být prakticky obchodovatelné. Know-how obecně představuje výrobně technické poznatky, které nejsou obvykle výsledkem vědecké nebo tvůrčí činnosti, ale dlouhodobé zkušenosti s optimálním průběhem určitého procesu, technologie nebo receptury. Know-how se skládá ze dvou částí, a to hmotné jako jsou receptury, výkresy, plánky, technická

¹ D.Hendrych a kol. Právnícký slovník, Praha C.H.BECK, 2001

dokumentace a dále z části nehmotné, ke které patří zkušenosti získávané při předávání znalostí z praxe¹.

V souvislosti s pojmovým vymezením know-how je zajímavá komparace se slovenskou právní úpravou hospodářské soutěže, která pojem know-how přímo definuje v zák.č. 188/1994 Sb. o ochrane hospodárskej súťaže, kde se v § 4 uvádí, že know-how jsou výrobně technické a obchodní poznatky a zkušenosti.

Je-li předmětem vkladu know – how , jde při splácení vkladu o převod samotného know- how, a to buďto správci vkladu nebo společnosti. Know -how musí být zachyceno v objektivně vnímatelné podobě a využitelné pro společnost, není všeobecně známé a dostupné, je ocenitelné penězi a je využitelné též třetími osobami.

4.3.10 Vklad podniku

Podnik je specifickým předmětem obchodně právních vztahů. Jako předmět právních vztahů jej pro účely obchodního zákoníku vymezuje § 5 obch. Zák. Podnik je tedy tvořen zejména věcmi movitými, nemovitostmi, zaměstnanci (jejich vzděláním, praxí, výkonností pověstí, goodwill), sítí zákazníků, postavením podnikatele na trhu, know-how, pohledávkami, jinými právy a závazky.

Platná soukromoprávní úprava je velice kusá. Vzhledem ke stále probíhajícím změnám našeho právního řádu je třeba předpokládat, že význam podniku jako předmětu soukromoprávních vztahů poroste. Podnik je třeba chápat jako předmět soukromoprávních vztahů nikoli jako subjekt².

V obchodním zákoníku, a to v § 59 odst. 4 je podnik výslovně označen jako způsobilý předmět nepeněžitěho vkladu. Podnik je penězi ocenitelný, společnost ho může hospodářsky využít tak, že ho bude provozovat. Podnik je převoditelný smlouvou o prodeji podniku podle § 476 a násl. Obch. Zák.

Dle výslovného odkazu § 59 odst. 4 obch. zák. pro přechod práv a povinností při vkladu podniku do společnosti přiměřeně použijí ustanovení obchodního zákoníku o smlouvě o prodeji podniku. S odkazem na definici podniku uvedenou v § 5 obch.

¹ Josef Malý, Obchod nehmotnými statky, C.H.BECK, 2002, str. 55

² K.Eliáš: Podnik a dědění podniku, Právní rozhledy č. 10/1997 , str. 498, Švejda M., Žaberská S. : Problematika nájmu podniku , Bultin advokacie č. 3 /1999, str. 12, K:Eliáš: K vymezení podniku v obchodním zákoníku, Právní rozhledy č. 3 /1993, str. 75

Zák. Lze dovést, že je-li předmětem nepeněžitého vkladu podnik, jsou do společnosti vkládány věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří vkladateli a slouží k provozování podniku nebo mají vzhledem ke své povaze k tomuto účelu sloužit. Vkladem podniku do společnosti přecházejí na společnost i všechny závazky, které ke vkládanému podniku náležejí. Tato skutečnost vyplývá i z ustanovení § 59 odst. 4 obch. Zák., kde se cituje i přechod povinností, takže nepěžitým vkladem do společnosti mohou být i závazky společnosti.

4.3.11 Vklad pohledávky

Na vklad pohledávky se použije ustanovení o postoupení pohledávky, tedy § 524 a následně občanského zákoníku. Smlouvu o postoupení pohledávky uzavírá jménem společnosti správce vkladu. Účelem takovéto smlouvy je zajistit dohled správce vkladu nad pohledávkou do vzniku společnosti. Uzavřením smlouvy o postoupení pohledávky je vklad splacen. S postoupenou pohledávkou přechází i její příslušenství a všechna práva s ní spojená. Společnost se stává věřitelem pohledávky okamžikem svého vzniku. Dle §525 Občanského zákoníku nelze postoupit pohledávku, která zaniká smrtí věřitele ani pohledávku, která může být postižena výkonem rozhodnutí. Pohledávku není možné postoupit ani tehdy, jestliže by toto postoupení odporovalo dohodě mezi věřitelem a dlužníkem. Proto takovéto pohledávky nelze ani vložit do základního kapitálu společnosti. Vkladatel je povinen předat společnosti všechny doklady a poskytnout všechny potřebné informace ohledně vložené pohledávky. Vkladatel jako postupitel je povinen oznámit dlužníkovi bez zbytečného odkladu postoupení pohledávky. Dokud se dlužník o postoupení pohledávky nedozví, není povinen plnit novému věřiteli (společnosti). Vklad pohledávky do obchodní společnosti je úplatným převodem, neboť vkladatel obdrží jako plnění odpovídající výši obchodního podílu. Vkladatel nese odpovědnost dle § 527 odst. 1 občanského zákoníku za to, že nedošlo k zániku pohledávky před tím, než byla vložena do společnosti. Vkladatel, který převedl na společnost jako vklad pohledávku ručí za dobytost této pohledávky do výše jejího ocenění. I zde v daném případě platí princip ručení, to znamená, že v případě, že dlužník vložené pohledávky ve lhůtě splatnosti neuhradí, může se společnost domáhat jejího uhrazení po vkladateli. Zákon ve svém § 59 odst.8 Obchodního zákoníku výslovně zakazuje vklad vlastní pohledávky vkladatele vůči společnosti do jejího základního

kapitálu. To znamená, že u nově vznikající společnosti nemůže dojít k vložení pohledávky vkladatele do společnosti, neboť tato v daném okamžiku ještě neexistuje. Zákon připouští započtení pohledávky vkladatele do společností v zákonem stanovených případech, například v případě zvýšení základního kapitálu společnosti.

4.3.12 Oceňování podniku

Podnik musí být oceněn znaleckým posudkem a tudíž i závazky vztahující se k podniku musí být ve znaleckém posudku zohledněny a samozřejmě že budou hodnotu podniku při jeho oceňování snižovat. V praxi bývá oceňování podniků složité, což vyplývá i ze skutečnosti, že otázka ocenění k určitému časovému úseku bývá častým dotazem vkladatelů na rejstříkový soud. Je-li podnik oceněn na určitou částku, tak právě kvůli samostatné povaze podniku jako souboru složek podnikání, které se s časem mění, kolísá i hodnota podniku v daném okamžiku, neboť lze podnik charakterizovat jako „živý organismus“. Vzhledem k značnému časovému rozpětí mezi okamžikem splacení podniku jako předmětu nepeněžitěho vkladu a vznikem společnosti, případně mezi okamžikem ocenění podniku a splacení podniku při zvyšování základního kapitálu je tedy na vkladateli, aby zvážil předpokládaný vývoj podniku a navrhl společnosti výši částky, která se bude započítávat na vklad společníka společnosti s ručením omezeným nebo jímž se bude splácet emisní kurz upsaných akcií. Tato částka samozřejmě nesmí být vyšší než je ocenění podniku uvedené ve znaleckém posudku. Bude-li se částka rovnat ocenění uvedeném ve znaleckém posudku, vystavuje se vkladatel riziku doplacení hodnoty nepeněžitěho vkladu v penězích. Lze tedy učinit závěr, že částka uvedená ve znaleckém posudku představuje maximální hodnotu nepeněžitěho vkladu. Zakladatelé mohou stanovit hodnotu nepeněžitěho vkladu nižší, než je uvedená částka ve znaleckém posudku. Pro přechod práv a povinností obchodní zákoník stanoví, že je-li vkládám podnik, použijí se přiměřeně ustanovení o smlouvě o prodeji podniku. Podnik jako předmět nepeněžitěho vkladu se tedy splácí smlouvou, která vyžaduje písemnou formu. Touto smlouvou vkladatel převádí na společnost vlastnické právo k věcem, práva a majetkové hodnoty, jež slouží k provozování podniku a to včetně závazků s podnikem související. K přechodu závazků se nevyžaduje souhlas věřitelů, vkladatel je však v daném případě ručitelem za splnění vložených závazků do společnosti. Po

té , co je vklad splacen, a to uzavřením smlouvy o vkladu, je společnost bez zbytečného odkladu povinna oznámit všem věřitelům převzetí závazků a vkladatel je povinen oznámit všem dlužníkům přechod pohledávek.

Z vkladatele přecházejí na společnost všechna práva vyplývající z průmyslového nebo duševního vlastnictví , která se týkají provozování podniku. Co se týče oprávnění užívat název firmy (obchodní jméno vkladatele) spojené s vkládaným podnikem, záleží na dohodě vkladatele a společnosti, zda užívání obchodní firmy , pokud by přešlo na společnost, nebude v rozporu se zákonem nebo právem třetí osoby. Smlouvou o vkladu se převádějí i práva povinnosti vyplývající z pracovně právních vztahů k zaměstnancům vkladatele, která náleží k podniku.

Ke dni účinnosti smlouvy o prodeji podniku musí vkladatel předat a společnost převzít všechny věci, které náležejí k podniku. Podle ust. § 483 odst. 3 obch. Zák. (se jedná o kogentní úpravu) přechází vlastnické právo k movitým věcem na společnost , a to účinností smlouvy. V případě vkladu podniku do společnosti , která dosud nevznikla , přechází vlastnické právo k movitým věcem na společnost dnem jejího vzniku. Vlastnické právo k nemovitostem přechází vkladem do katastru nemovitostí. Pakliže při vkládání podniku do společnosti jsou nedílnou součástí vkladu i nemovitosti, v tom případě smlouva o vkladu podniku (nebo i o prodeji podniku) je tato smlouva listinou a tedy i podkladem , na jejímž základě má být zapsáno právo do katastru nemovitostí (zák.č. 265/1992 Sb, vyhl.č. 190/1996 Sb.) Smlouva o vkladu podniku, pakliže k němu náleží nemovitosti, musí však obsahovat též prohlášení dle § 60 odst. 2 obch. Zák.

Jak již bylo výše uvedeno, vlastnické právo k nemovitosti nepřechází prohlášením vkladatele, ale až zápisem tzv. vkladem do katastru nemovitostí , a to dnem, k němuž byl vklad povolen. Tímto dnem je den podání návrhu na povolení vkladu do katastru nemovitostí.

V případě, že není nemovitá věc předmětem evidence v katastru nemovitostí, lze za den splacení vkladu považovat den účinnosti smlouvy, která je právním důvodem převodu vlastnického práva. Účinností smlouvy přechází na společnost i vlastnické právo. Pokud se však splácí vklad před vznikem společnosti , přechází vlastnické právo podle speciálního ustanovení § 60 odst. 1 obch. zák. až vznikem společnosti , tj. zápisem do obchodního rejstříku.

Pokud by byl vklad splacen a na společnost nepřešlo vlastnické právo v době, kdy podle zákona nebo smlouvy mělo přejít, vzniká nový závazek, a to zaplatit hodnotu vkladu v penězích. Pohledávka na zaplacení hodnoty vkladu v penězích se stává splatnou bez zbytečného odkladu po té, co o to společnost společníka požádá, pokud nebyla dohodnuta doba plnění jinak.

Za takový případ lze dle mého názoru považovat zničení nemovitosti (např. povodní) před zápisem společnosti do obchodního rejstříku po té, co veškerá prohlášení vkladatele o vložení nemovitosti do společnosti již byla učiněna.

U věcí movitých, které jsou součástí vkladu podniku, lze považovat za splacení vkladu jejich předání správci vkladu před vznikem společnosti a nebo předání vkladu společnosti za existence společnosti. Vlastnické právo k věci movité přechází na společnost zásadně převzetím věci, pakliže nebylo dohodnuto nebo zákonem stanoveno něco jiného. Při splacení vkladu před vznikem přechází vlastnické právo k movité věci předané správci vkladu podle § 60 odst. 1 obch. zák. na společnost až zápisem společnosti do obchodního rejstříku.

4.3.13 Vklad části podniku

Prodej části podniku platná obchodně právní úprava upravuje v § 487 obchodního zákoníku. Část podniku musí tvořit samostatnou organizační složku, tedy samostatný, ucelený, organizační celek, jenž je samostatně převoditelný. To znamená budovy, stroje, zařízení včetně zaměstnanců podniku. Aby byla část podniku způsobilá být předmětem nepeněžitěho vkladu do společnosti, musí tvořit ucelený a samostatně hospodařící celek. Ve vnitřním organizačním předpisu podniku musí být vedena jako organizační složka a má vedeno i samostatné účetnictví. Pouze takto charakterizovaná část podniku může být samostatně převoditelná a tudíž předmětem nepeněžitěho vkladu.

5 Náležitosti vkladu z pohledu obchodního rejstříku

Ve vztahu k rejstříkovému soudu je třeba uvést, že zákon nevyžaduje, aby podpis správce vkladu na jeho prohlášení o splacení vkladu byl úředně ověřen. V případě pochybností si vyžaduje i další důkazy o tom, že ke splacení vkladů v deklarované výši skutečně došlo. Praxe rejstříkových soudů je taková, že rejstříkový soud požaduje doložit k zápisu společnosti do obchodního rejstříku nejen

prohlášení správce vkladu, mnohdy i s úředně ověřeným podpisem, ale navíc vždy potvrzení peněžního ústavu, že byly peněžité prostředky prostřednictvím správce vkladu složeny na zvláštní účet u banky a v jaké konkrétní výši. Dále je požadováno potvrzení banky, že do zápisu společnosti do obchodního rejstříku nebude s těmito finančními prostředky disponováno. Jsem toho názoru, že postup soudu s odkazem na ust. § 120 odst.2 o.s.ř. není správný, když požaduje doložení dalších listinných dokladů. Dle cit. ust. zákona ve věcech, v nichž lze zahájit řízení i bez návrhu a v řízení o některých otázkách obchodních společností, družstev a jiných právnických osob (§ 200e o.s.ř.), je soud povinen provést i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, než byly účastníky navrhovány. Řízení ve věcech obchodního rejstříku je upraveno v § 200a a násl o.s.ř. Zápis kapitálové společnosti je řízením návrhovým. Dovožuji , že rejstříkový soud není oprávněn s odkazem na § 120 odst. 2 o.s.ř. .požadovat další listinné důkazy mimo taxativně stanovených vyhl.č. 250/2005 Sb.

Obchodní zákoník ani neřeší předání vkladu zakladatelem společnosti jeho správci, to znamená, že správce vkladu není povinen vystavit vkladateli písemné potvrzení o splacení vkladu.

Dle vyhl.č.250/2005 Sb. o závazných formulářích na podávání návrhů na zápis do obchodního rejstříku, který tvoří přehled příloh k návrhu na zápis společnosti (či zápis změny společnosti) se k zápisu základního kapitálu společnosti dokládají doklady o splnění vkladové povinnosti , znalecké posudky, prohlášení správce vkladu a notářský zápis o rozhodnutí zakladatelů o založení společnosti (zakladatelská smlouva nebo zřizovací listina). K vyhlášce samotné si dovoluji poznamenat, že přílohy této vyhlášky byly s účinností od 1.1.2012 aktualizovány. Lze je charakterizovat tak, že se dělí na dvě části, a to první část, která se označuje za návrh na zápis (změnu) akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným. Lze ho označit jako procesní návrh, neboť zde do formuláře se uvede osoba, která návrh podává, kterému soudu je adresován, údaje o společnosti (subjektu), který předmětem návrhu, označení a seznam příloh a podpis osob, které návrh podávají. Druhá část se týká samotného předmětu návrhu, který lze charakterizovat jako petit návrhu. Tedy je zde uvedeno, které skutečnosti navrhovatel hodlá změnit (jako např. předmět činnosti, statutární orgány apod). Tyto návrhy lze

zíkat na internetu [www. Justice.Cz](http://www.Justice.Cz) , a to včetně seznamu příloh, které je navrhovatel povinen k návrhu doložit. V případě, že přílohy nejsou doloženy, soud ve lhůtě 5 dnů učiní výzvu a navrhovatele vyzve k doložení příloh a současně stanoví lhůtu k jejich doložení.

Příklad ČNTS s.r.o.:

Jako mediálně známý příklad bych uvedl zpochybňovaný vklad zapsaný do ČNTS spol s r.o.(Česká nezávislá televizní společnost), veřejnosti známé jako televizní stanice TV Nova. Dle výpisu z obchodního rejstříku k zápisu společnosti došlo dne 8.července 1993. Předmětem činnosti společnosti bylo celoplošné vysílání podle licence 001/1993 Rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání. Jeden ze tří společníků, a to CET 21 s.r.o. vložil do společnosti licenci - oprávnění k televiznímu vysílání. Společnost byla zapsána do oddílu C, vložka 21333. Ze sbírky listin této společnosti vedené u obchodního rejstříku bylo zjištěno, že v rámci uzavřené Smlouvy o spolupráci se CET 21 s.r.o. zavázala, že poskytne licenci na celoplošné vysílání nově vznikající společnosti ČNTS spol. s r.o.. Právo užívání licence bylo oceněno znaleckým posudkem jako ocenění nehmotného vkladu společnosti t.j. jako know - how související s licencí a její ochranou. Nehmotným vkladem se tedy rozuměly technické, ekonomické a legislativní podmínky uvedené v projektu CET 21 s.r.o.

Po vzniku společnosti ČNTS spol. s r.o. byla předmětem stížnosti Rady ČR pro rozhlasové a televizní vysílání ta skutečnost, že licence byla udělena společnosti CET 21 s.r.o. a nikoli ČNTS spol. s r.o. Licence je nepřevoditelná a tudíž společnost ČNTS s.r.o. neměla právo v tomto předmětu činnosti podnikat, to znamená nebyla oprávněna provozovat televizní vysílání.

Druhým problémem byla ta skutečnost, že jeden ze společníků - CET 21 s.r.o. nebyl oprávněn vkládat do společnosti ČNTS jako vklad ocenění této licence v hodnotě cca 48 000 000 Kč. V mediální politice se rozhořel boj o to, zda Rada ČR pro rozhlasové a televizní vysílání je oprávněna odebrat poskytnutou licenci či nikoliv. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání následně souhlasila se zněním Dohody o spolupráci, která byla uzavřena mezi držitelem licence CET 21 s.r.o. k celoplošnému vysílání a ostatními společníky společnosti. S odkazem na Dohodu o

spolupráci následně došlo k celoplošnému vysílání televize realizované pod názvem ČNTS - CET 21.

Co se týče nepeněžitých vkladů do společnosti, v té době (v r. 1993) nebyly předmětem ocenění znalcem. Záleželo pouze na dohodě společníků, jak si který vkládaný nepeněžitý vklad ocení. Vklad užívacích práv z licence, který obchodní zákoník umožňoval (nehmotné vklady), tedy zákon umožňoval vkládat i know - how do společnosti. Nejvyšší státní zastupitelství tvrdilo, že tento nehmotný vklad nelze znalecky ocenit. Úřad Rady ČR pro rozhlasové a televizní vysílání však ve svém vyjádření uvedl, že pakliže provozovatel televizního vysílání zajišťuje provoz televizní stanice a výrobu programů prostřednictvím dalších obchodních partnerů, není tento postup v rozporu se zákonem, za provozování televizního vysílání je však odpovědný držitel licence. Závěr Nejvyššího státního zastupitelství v daném případě nebyl správný, neboť vklad byl splacen a nebyl důvod pro zrušení společnosti pro nesplacení vkladu. K celé kauze poznamenávám, že od 9.3.2009 je již společnost vymazána z obchodního rejstříku.

6 Důsledky chybného určení správce vkladu v zakladatelských dokumentech společnosti

Takovým případem (v obchodním rejstříku dost častým) je určení osoby správce vkladu v zakladatelském dokumentu, která je odlišná od zakladatele. Dále v případě, že by správce vkladu uvedl nesprávnou částku ve svém prohlášení, mohlo by mít toto pochybení za následek zamítnutí návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku (např. splacení vkladu u akciové společnosti ve výši nižší než 30% a u společnosti s ručením omezeným ve výši nižší než 50%) Pro případ, že by správce vkladu uvedl nesprávnou částku ve svém prohlášení, ručí takový správce vkladu věřitelům společnosti za závazky společnosti po dobu 5 let od zápisu společnosti do obchodního rejstříku, a to až do výše rozdílu mezi skutečně splacenými vklady a vklady, o jejichž splacení vydal písemné prohlášení dle § 60 odst. 4 obchodního zákoníku.

Pakliže by zakladatelé v zakladatelské listině neurčili (např. omylem) správce vkladu a následně by došlo k zápisu společnosti do obchodního rejstříku, domnívám se, že tato vada zakladatelského dokumentu není důvodem pro zrušení společnosti a její likvidaci dle § 68 odst. 6 obch. Zák. V tomto ustanovení jsou

taxativně uvedeny důvody , pro které může soud na návrh státního orgánu nebo osoby, která osvědčí právní zájem rozhodnout o zrušení společnosti.

Kapitálové společnosti, které byly již zapsány do obchodního rejstříku lze napadnout žalobou na určení, že společnost nevznikla. Neplatnost společnosti může prohlásit soud , a to i bez návrhu v případech uvedených v § 68a odst. 2 obch. Zák.. Zde jsou uvedeny důvody zrušení i jiných forem společností. U kapitálových společností lze rozhodnout o zrušení společnosti v případě, že zakladatelská listina neobsahuje údaje o vkladech společníků nebo o výši základního kapitálu a dále v případě, že nebyla dodržena ustanovení o minimálním splacení vkladů společníků.

7 Závěr

Svou práci a její systematické uspořádání jsem odlišil od právní úpravy obchodního zákoníku vzhledem k tématu práce, tedy nikoli od obecné právní úpravy společné pro všechny kapitálové společnosti k jejich jednotlivým zvláštnostem, ale naopak. Nejprve jsem nejprve jsem charakterizoval majetkové předpoklady vzniku společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti, následně jsem se zabýval jednotlivými právními instituty, které jsou společné pro všechny kapitálové společnosti.

Současnou právní úpravu kapitálových společností a zejména majetkové předpoklady jejich vzniku jsem porovnal s novou právní úpravou účinnou od 1.1.2014 zákonem o obchodních korporacích. Česká právní úprava je kompatibilní s komunitárním právem. Právní úprava akciových společností včetně majetkových předpokladů jejich vzniku nedoznala změn. Zásadní změny a zesouladnění s komunitárním právem se dotknou společností s ručením omezeným a jejího základního kapitálu. Zastávám názor, že dosavadní právní úprava základního kapitálu společnosti s ručením omezeným odlišně od ostatních evropských zemí a nemá žádnou vypovídající hodnotu o společnosti. Proto plně podporuji novou právní úpravu , účinnou od 1.1.2014.

Stručně jsem se zmínil i o historii obou kapitálových společností. Dospěl jsem k závěru, obě společnosti, jak společnost s ručením omezeným, tak akciová společnost, mají své trvale zakořeněné místo v právní úpravě jak české, tak evropské. Změnami v právní úpravě rozhodně společnosti budou procházet v

souvislosti s dynamickým rozvojem a technickým pokrokem ve světě. Jejich majetkový charakter však rozhodně zůstane zachován.

V rámci současné právní úpravy jsem se snažil v jednotlivostech vyslovit na danou problematiku svůj názor např. na metody ocenění nepeněžitého vkladu znalcem, na určení banky jako správce vkladu v zakladatelském dokumentu, na možnost vrácení nepeněžitého vkladu vkladateli, na počet správců vkladu a na zkoumání využitelnosti nepeněžitého vkladu pro společnost. Snažil jsem do své práce rovněž zakomponovat jednotlivé praktické zkušenosti, získané z obchodního rejstříku (např. chybné určení správce vkladu v zakladatelském dokumentu).

Touto cestou si dovoluji poděkovat pracovníkům Obchodního rejstříku Městského soudu v Praze , kteří se podělili se mnou o jejich praktické zkušenosti.

English Summary

I have chosen the topic for my diploma thesis: Property prepositions of formation of stock corporations (contribution obligation, contribution object, contribution management, etc. and their functions). I have decided to choose this topic because of the fact that general public, either within or outside business, directly or indirectly encounters property prepositions of formation of stock corporations. By general public within business I mean the founders of a Limited Liability Company and Joint-stock Company, company partners and shareholders and after all even statutory bodies of Limited Liability Company and Joint-stock Company. By general public outside business I mean individuals who encounter companies through commercial obligation relationships within non-business activities. The entrepreneurs in their business activities most often use as a form of business the Limited Liability Company or the Joint-stock Company.

I have conceived my diploma thesis into six separate parts. In the second part of my diploma thesis I deal with stock companies, their types, which I tried to specify according to the object of my diploma thesis. I mentioned history of such companies, their legislation and definition of a company, establishment of a company and functions of the registered capital. Furthermore I compared the stock companies with the new legislation, the law on business corporations.

In the third part I dealt with the term contribution manager, its legislation, scope of payment of the contribution, moment of termination of the contribution manager function, the issue of liability of the contribution manager the fee of contribution manager and I added to the thesis the findings of the register courts.

In the fourth part I characterized the contribution object, its usability, the relation to the object of company's activity and the separate types of contributions.

In the fifth part I dealt with requirements of the contribution from the view of registration of the company into the Commercial register.

In the end I dealt with the consequences of incorrect determination of the contribution manager in the establishing documents of the company and also I tried to state at least on example of a disputable contribution to the company.

I added to the findings gained from literature, laws and practices my own opinion on the matter, such as in the matter of setting the methods of valuating by the expert, or in the matter of comparison of our know how legislation with the Slovakian legislation.

Seznam použité literatury

- Dědič J., Lasák J., Právo kapitálových obchodních společností, 1., 2. díl, Praha, Linde, 2010
- Dědič J., Čech P., Obchodní právo po vstupu ČR do EU, (po 1.5.2004), 1., 2. díl, Praha, Bova Polygon, 2004, 2005
- Dědič J., Kříž R., Štenglová I., Akciové společnosti, 5. vyd., Praha, C.H.Beck, 2003
- Dědič J., Kříž R., Štenglová I., Akciové společnosti, Praha, C.H.Beck, 2001
- Dědič J., Založení a vznik akciové společnosti, Praha, 1998
- Dědič J., Kalinová M., Štenglová I., Právo obchodních společností, Praha, Prospektrum, 1998
- Doc. JUDr. Miroslava Bartošiková, JUDr. Ivana Štenglová, Společnost s ručením omezeným, Prospektrum, 1992
- JUDr. František Foldyna, JUDr. Ing. Jan Hušek, Obchodní soudnictví, Prospektrum, 1992
- doc. JUDr. Miroslava Bartošiková, JUDr. Ivana Štenglová, Společnost s ručením omezeným, Prospektrum, 1994
- doc. JUDr. Zbyněk Švarc a kol., Základy obchodního práva, Aleš Čeněk s.r.o, Příbram, 2009
- prof. JUDr. Jan Dědič, doc. Zbyněk Švarc a kol., Učebnice práva pro ekonomy, Prospektrum, Praha, 1994
- prof. Jan Dědič a kol., Právo obchodních společností, Prospektrum, Praha, 1998
- doc. Miroslava Bartošiková a kol., Základy obchodního práva, Prospektrum spol. s.r.o, Praha, 1998
- doc. JUDr. Miroslava Bartošiková, JUDr. Ivana Štenglová, Společnost s ručením omezeným, C. H. Beck, 2003
- Karel Eliáš, Obchodní společnosti, C. H. Beck, 1994
- prof. JUDr. Karel Eliáš, doc. JUDr. Miroslava Bartošiková, doc. JUDr. Jarmila Pokorná a kol., Kurz obchodního práva, C. H. Beck, 2003
- prof. JUDr. Jan Dědič, JUDr. Radim Kříž, JUDr. Ivana Štenglová, Akciové společnosti, C. H. Beck, 1997
- Ing. Vladimír Žáček, JUDr. Jaroslav Kratochvíl, Akciová společnost, Management press profit a.s., Praha, 1993
- prof. JUDr. Jan Dědič a kol., Obchodní zákoník, Polygon, 2002
- prof. Jan Dědič a kol., Obchodní zákoník – komentář, Prospektrum, 1997
- JUDr. Monika Vacková, JUDr. Nataša Rajchová, JUDr. Lenka Broučková, , ASPI 2007
- Ing. Jiří Havel a kol., Obchodní zákoník, Bohemia juris capital a.s., 1996
- JUDr. Malý, Obchod nehmotnými statky, C. H. Beck, 2002
- prof. JUDr. Irena Pelikánová, JUDr. Ivan Kobliha, Komentář k obchodnímu zákoníku, Linde Praha, a.s., 1994
- Bejček J., Hajn P., Kotásek J., Onderková D., Pokorná J., Šilhán J., Večerková E., Nástin obchodního práva I., II., Masarykova univerzita, Brno, 2011

články:

- Pelikán R., Několik poznámek k úpravě společnosti s ručením omezeným v novém zákoně o obchodních korporacích, Obchodněprávní revue, č.3, 2012
- JUDr. Luděk Lisse, Know-how v českém právním řádu, Právní rozhledy č.10/2003
- Zábrš A., Know-how, součást vlastnictví firmy, hospodaření s mín a jeho ochrana, Průmyslové vlastnictví, 1993, č.2

Hendrych D. a kol., Právní slovník, první vydání, Praha, C.H.Beck, 2001

Vojčík P., Know-how jako předmět majetkových vztahů, Průmyslové vlastnictví, 1995, č.1-2

Kopáč L., K problematice smlouvy o převodu podniku, Právní rádce, 1994

Eliáš K., Vklady do obchodních společností, Právník, 1994, č.5

Pokorná A., Reforma GmbH – změny v procesu založení společnosti, Právní fórum, č.11, 2010

Bejček J., Hajn P., Pokorná J., Kotásek J., Marek K., Působení práva EU ve sféře českého obchodního práva, Časopis pro právní vědu a praxi, Masarykova univerzita, Brno, 2011

Dědič J., Skálová J., Hlaváč J., Oceňování nepeněžitých vkladů a finanční asistence v novele obchodního zákoníku a účetní souvislosti, 1., 2. část, Obchodněprávní revue, č.10, 11, 2009

Dědič J., Čech P., Znovu k zákazu řetězení společností s ručením omezeným, Právní rozhledy, č.20/2005

Dědič J., Čech P., Zákony o kapitálovém trhu – rozpory s právem ES, Právní zpravodaj, č.6, 2004

Dědič J., Kunešová – Skálová J., Skála M., Vklady do kapitálových společností, I., II., III., Tributum, 1998

Seifert J., Ocenění předmětu nepeněžitých vkladů, Právní praxe v podnikání, č.9/1997

Švejda M., Založení obchodní společnosti vkladem podniku aneb možnosti „transformace“ soukromého podnikatele, Právní rozhledy, č.7, 1998

Klein B., Možnost vložení pohledávky lze přivítat, Právní rádce, č.11, 1998

Bělohlávek, Alexander J., Podstatné změny v právní úpravě společností s ručením omezeným na Slovensku, Daňová a hospodářská kartotéka, č.5/1999

Eliáš K., Podnik a dědění podniku, Právní rozhledy, č.10/1997

Švejda M., Žaberská S., Problematika nájmu podniku, Bulletin advokacie, č.3/1999

Eliáš K., K vymezení podniku v obchodním zákoníku, Právní rozhledy, č.3/1993

Eliáš K., Funkce základního kapitálu, Právní praxe a podnikání, č.2/1994

Pilařová I., Peněžní vklady do obchodních společností, ASPI, 2008

Báčová J., Podnik jako předmět nepeněžitých vkladů, Právní rádce č. 5, 2000

Eliáš K., Založení a vznik akciové společnosti, Právní praxe v podnikání, č.3, 1999

Štenglová I., Splacení vkladů v obchodní společnosti, č.2, 1994

Heřmánková Z., Nemovitost jako předmět písemného prohlášení vkladatele, Právní rádce, č.5, 1997

Eliáš K., K některým sporným otázkám souvisejícím s vklady do obchodních společností, Právní praxe v podnikání, č. 4, 1996

Richter J., Správa a správce vkladů, Daňová a hospodářská kartotéka, č. 12, 1995

Břeň M., Správce vkladu u společnosti s ručením omezeným, Právní rozhledy č.5., 2000

Judikáty:

rozhodnutí NS 29 Odo 440/2004
 rozhodnutí NS 29 Odo 717/2002
 rozhodnutí NS Co 127/2007